

KALENDARIUM

PIOTR R. KOZŁOWSKI

KALENDARIUM WYDARZEŃ MIĘDZYNARODOWYCH W 2012 ROKU

EUROPA

1 stycznia – Dania objęła przewodnictwo UE.

1 stycznia – W wieku 94 lat zmarł Kiro Gligorow, pierwszy prezydent Republiki Macedonii (lata 1991–1999).

1 stycznia – Kimmo Sasi (Finlandia) przejął od Bertela Haardera (Dania) roczne przewodnictwo w Radzie Nordyckiej.

1 stycznia – Werner Hoyer (Niemcy) zastąpił Philippe’a Maystadta (Belgia) na stanowisku przewodniczącego Europejskiego Banku Inwestycyjnego, które Maystadt opuścił po 12 latach urzędowania.

1 stycznia – Eamon Gilmore, wicepremier (*Tánaiste*) i minister spraw zagranicznych Irlandii, objął na rok funkcję urzędującego przewodniczącego Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) po szefie litewskiej dyplomacji Audroniusie Ažubalisie. 9 lipca Włoch Riccardo Migliori został wybrany na przewodniczącego Zgromadzenia Parlamentarnego OBWE na miejsce ustępującego z tej funkcji Greka Petrosa Efthymiou. 22 listopada 57. członkiem tej organizacji została Mongolia.

17 stycznia – Niemiec Martin Schultz (Socjaliści i Demokraci) przejął od Polaka Jerzego Buzka (Europejska Partia Ludowa) funkcję przewodniczącego Parlamentu Europejskiego.

22 stycznia – 66,3% głosujących Chorwatów opowiedziało się za ratyfikacją traktatu akcesyjnego regulującego zasady przystąpienia ich państwa do Unii Europejskiej, podpisanego 9 grudnia 2011 r. Frekwencja wyniosła 43,5% uprawnionych do głosowania. Do 3 marca chorwacki Trybunał Konstytucyjny oddalił wszystkie skargi podważające prawomocność referendum. 9 marca *Sabor* wyraził zgodę na ratyfikację, której prezydent Ivo Josipović dokonał 28 marca. Do końca 2012 r. procedury ratyfikacji traktatu zostały zakończone w 15 z 27 państw UE.

23 stycznia – Francuz Jean-Claude Mignon (Europejska Partia Ludowa) został wybrany na nowego przewodniczącego Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy. Obejmując to stanowisko po ustępującym po dwóch latach Turku Mevlücie Çavusoglu, zapowiedział on odbudowę międzynarodowej roli RE. 24 stycznia Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy wybrało Łotysza Nilsa Muižnieksa na nowego Komisarza Praw Człowieka RE. 1 kwietnia Muižnieks oficjalnie zastąpił na tym stanowisku Szweda Thomasa Hammarberga.

29 stycznia – Oscar Luigi Scalfaro, prezydent Włoch w latach 1992–1999, zmarł w wieku 93 lat.

30 stycznia – Na nieformalnym spotkaniu członków Rady Europejskiej w Brukseli 25 z 27 państw UE uzgodniło wstępną treść tzw. paktu fiskalnego. Decyzję o nieprzystąpieniu podjęły rządy Wielkiej Brytanii i Czech.

5 lutego – Sauli Niinistö z konserwatywnej Partii Koalicji Narodowej w drugiej turze wyborów prezydenckich w Finlandii (pierwsza odbyła się 22 stycznia) większością 62,6% głosów pokonał

Pekkę Haavisto z Zielonej Ligi, który uzyskał 37,4%. 1 marca Niinistö został zaprzysiężony na urząd prezydenta, obejmując go po Tarji Halonen, która sprawowała tę funkcję przez 12 lat.

6 lutego – Premier Rumunii Emil Boc zrezygnował ze stanowiska w rezultacie protestów społecznych przeciwko programom oszczędnościowym w sektorze publicznym. Do 9 lutego, kiedy wotum zaufania uzyskał uzgodniony ponadpartyjnie rząd techniczny Mihaia Ungureanu, jego obowiązki pełnił minister sprawiedliwości Cătălin Predoiu. 27 kwietnia rząd Ungureanu upadł w wyniku wotum nieufności zainicjowanego przez Partię Socjaldemokratyczną (PSD) Victora Ponta, które poparło 235 parlamentarzystów w 412-osobowej izbie. Prezydent Traian Băsescu powierzył Poncie misję utworzenia rządu. 7 maja dzięki poparciu Narodowej Partii Liberalnej (PNL) Crina Antonescu, Partii Konserwatywnej (PC) Daniela Constantina, które w 2011 r. związały z PSD sojusz pod nazwą Unii Socjalliberalnej (USL), oraz posłów niezrzeszonych gabinet Ponta uzyskał wotum zaufania. 3 lipca PSD i PNL doprowadziły do zmian przewodniczących obu izb – przewodnictwo Izby Deputowanych objął Valeriu Zgonea (PSD), a Senatu – Antonescu. Na tle sporów kompetencyjnych między prezydentem i premierem, m.in. o reprezentowanie kraju w Radzie Europejskiej, 6 lipca parlament rumuński zawiesił Băsescu w sprawowaniu urzędu prezydenta, a jego obowiązki przejął Antonescu. Na 29 lipca Ponta zwołał referendum mające uprawomocnić impeachment. Băsescu nazwał ten ruch puczem i wezwał do jego bojkotu. Również premier Węgier Viktor Orbán, popierający Băsescu, pośrednio zniechęcał mniejszość węgierską w Rumunii do brania udziału w tym głosowaniu. Za usunięciem Băsescu z urzędu opowiedziało się 88,7% głosujących, ale frekwencja wyniosła 46,2%, poniżej 50% wymaganych rumuńskim prawem. 21 sierpnia Trybunał Konstytucyjny stosunkiem głosów jego sędziów 6 do 3 uznał referendum za nieważne mimo wniosku ze strony USL, by ponownie obliczyć frekwencję po aktualizacji list uprawnionych do głosowania. 27 sierpnia Băsescu został przywrócony na urząd prezydenta. 9 grudnia odbyły się w Rumunii wybory parlamentarne, które zdecydowanie wygrała USL, uzyskując odpowiednio 122 na 176 miejsc w Senacie (60,1% głosów) oraz 273 na 412 miejsc w Izbie Deputowanych (58,6% głosów). Sojusz Prawa Rumunia (ARD) uformowany 16 września m.in. z Demokratycznej Partii Liberalnej Vasile Blagi i Centroprawicowej Inicjatywy Obywatelskiej Ungureanu uzyskał ich odpowiednio 24 (16,7% głosów) i 56 (16,5%). Ponta pozostał premierem.

17 lutego – Prezydent Niemiec Christian Wulff zrezygnował z piastowanego stanowiska w związku z zarzutami o korupcję, jakiej miał się dopuścić w czasie sprawowania urzędu premiera Dolnej Saksonii. Do czasu wyboru nowego prezydenta jego obowiązki pełnił przewodniczący Bundesratu, Horst Seehofer. 18 marca niemieckie 1240-osobowe Zgromadzenie Federalne 991 głosami wybrało na prezydenta Joachima Gaucka, kontrkandydata Wulffa z poprzednich wyborów na ten urząd w 2010 r., który tym razem był kandydatem konsensualnym większości niemieckich partii politycznych. Jego główna kontrkandydatka, Beate Klarsfeld, uzyskała 126 głosów. Tego też dnia Gauck rozpoczął urzędowanie.

18 lutego – 74,8% obywateli Łotwy przy frekwencji 71,1% opowiedziało się przeciwko zmianom konstytucji wprowadzającym język rosyjski jako drugi język urzędowy.

22 lutego – Konwój Aleksandra Ankwaba, prezydenta Abchazji, został zaatakowany na drodze z Gudauty do Suchumi. Szef tego nieuznanego międzynarodowo państwa uniknął śmierci, a przewidziane na marzec dwie tury wyborów parlamentarnych (10 i 24 marca) odbyły się zgodnie z planem i wyłoniły nowy skład 35-osobowego Zgromadzenia Ludowego. 17 kwietnia podczas próby zatrzymania w związku z zamachem samobójstwo popełnił Ałmazbej Kczacz, b. minister spraw wewnętrznych Abchazji. 15 maja Achasowi Chutabie, Ramziemiu Chaszycowi i Anzorowi Butbie, zatrzymanym 12 kwietnia, postawiono zarzuty m.in. usiłowania zabójstwa głowy państwa i przynależności do organizacji przestępczej, a Kczacza i Pawła Ardzinbę, domniemanego przywódcę jednego z głównych abchaskich klanów przestępczych, oskarżono o zorganizowanie zamachu.

2 marca – Na posiedzeniu Rady Europejskiej 25 przywódców państw UE, którzy 30 stycznia zgodzili się na pakt fiskalny, podpisało go pod nazwą Traktatu o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w unii gospodarczej i walutowej. Rada Europejska ponownie wybrała Hermana Van Rompuy'a na przewodniczącego. Przywódcy porozumieli się również w sprawie przyznania statusu kandydackiego Serbii oraz innych kwestiach związanych z polityką zagraniczną, m.in. wspólnych stanowisk na szczyty G-20 i Rio+20.

4 marca – W wyborach prezydenta Federacji Rosyjskiej (FR) zwyciężył b. prezydent tego państwa Władimir Putin (Jedna Rosja), uzyskując 63,6% głosów w głosowaniu powszechnym. Pokonał m.in. Giennadija Ziuganowa z Partii Komunistycznej FR (17,2% głosów) i Michaiła Prochorowa (8%). 7 maja Putin rozpoczął 6-letnią kadencję prezydenta FR oraz objął funkcję przewodniczącego Rady Międzypaństwowej Eurazjatyckiej Wspólnoty Gospodarczej (EwRzES), przejmując je po Dmitriju Miedwiediewie. 8 maja Miedwiediew zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami został wyznaczony na premiera, 26 maja stanął na czele Jednej Rosji, a 18 lipca został przewodniczącym Rady Ministrów Związku Białorusi i Rosji.

10 marca – Na Słowacji odbyły się wybory do 150-osobowej Rady Narodowej, przyspieszone upadkiem rządu Ivety Radičovej (Słowacka Unia Chrześcijańska i Demokratyczna – Partia Demokratyczna, SDKÚ-DS) w wyniku przegranej w październiku 2011 r. głosowania nad reformą Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej (EFSF) połączonego z wotum zaufania. Zwyciężyła w nich opozycyjna partia Kierunek – Socjaldemokracja (Smer-SD) b. premiera Roberta Fico, uzyskując 44,4% głosów i 83 mandaty. Z czterech partii prawicowych tworzących rząd koalicyjny Radičovej jedynie Chrześcijański Ruch Demokratyczny (KDH) Jána Figeľa zachował poprzednią pozycję w parlamencie (8,8% głosów, 16 mandatów). Pozostałe trzy (SDKÚ-DS, Most-Híd oraz Wolność i Solidarność) uzyskały wyniki gorsze niż nowo powstała liberalno-konserwatywna partia Zwykli Obywatele i Niezależne Osobistości (OLaNO) Igora Matovicicia (8,5% głosów, 16 mandatów). 4 kwietnia Fico powrócił na stanowisko premiera.

16 marca – Prezydentem Mołdawii został kandydat niezależny Nicolae Timofti, wybrany na ten urząd 62 głosami w 101-osobowym parlamencie. Była to kolejna próba wyłonienia prezydenta po anulowaniu 12 stycznia przez mołdawski Trybunał Konstytucyjny próby podjętej 11 stycznia ze względu na niezachowanie tajności głosowania. Partia Komunistów Republiki Mołdowy (PCRM) b. prezydenta Władimira Woronina zbojkotowała marcowy wybór. 23 marca Timofti został zaprzysiężony, obejmując urząd po Marianie Lupu, pełniącym obowiązki prezydenta od grudnia 2010 r. Tym samym dobiegł końca trwający od kwietnia 2009 r. mołdawski kryzys konstytucyjny.

30 marca – Rząd hiszpański premiera Mariano Rajoya ogłosił plan cięć budżetowych i zwiększenia obciążeń fiskalnych w wysokości 27 mld euro. 9 czerwca eurogrupa zdecydowała, że w razie wniosku Hiszpanii o pomoc finansową w rekapitalizacji hiszpańskich instytucji finansowych zostanie ona udzielona w formie pożyczki ze środków Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej do wysokości 100 mld euro przy zachowaniu pełnej odpowiedzialności rządu hiszpańskiego za podjęte zobowiązanie. Rząd hiszpański wystosował taki wniosek 25 czerwca, przyjęty dwa dni później przez eurogrupę, która jednocześnie wezwała do przestrzegania przez rząd w Madrycie procedury nadmiernego deficytu. W odpowiedzi Rajoy 11 lipca ogłosił dalsze plany oszczędnościowe na lata 2013–2014 opiewające na kwotę 65 mld euro. 20 lipca ministrowie finansów strefy euro podpisali z rządem hiszpańskim memorandum zatwierdzające pomoc. 6 września prezes EBC Mario Draghi ogłosił program bezpośrednich transakcji walutowych (OMT) dający możliwość nieograniczonego wykupu m.in. hiszpańskich obligacji w zależności od odpowiedniego wniosku zadłużonego kraju i jego akceptacji dla warunkowania takiej interwencji. 10 września Rajoy zadeklarował odrzucenie warunkowania wykupu obligacji, a na spotkaniu eurogrupy 14 września w Nikozji minister finansów Hiszpanii Luis De Guindos ogłosił, że

grono to nie będzie domagało się od Hiszpanii spełnienia dodatkowych warunków. 28 września wynik zewnętrznego audytu banków hiszpańskich pozwolił wycenić potrzeby rekapitalizacji tego sektora na ok. 59,3 mld euro. 24 października parlament hiszpański przyjął ustawę budżetową na rok 2013 zawierającą plan oszczędnościowy wartości ok. 50 mld euro.

2 kwietnia – Prezydent Węgier Pál Schmitt zrezygnował z urzędu z powodu oskarżeń o popełnienie przez niego plagiatu w pracy doktorskiej. Obowiązki prezydenta do czasu wyboru jego następcy przejął László Kövér, spiker parlamentu (*Országgyűlés*). 16 kwietnia nominację premiera Viktora Orbána i rządzącego Fideszu przyjął János Áder, współzałożyciel tej partii. 2 maja Áder został wybrany na prezydenta przez węgierski parlament stosunkiem głosów 262 do 40, a 10 maja rozpoczął urzędowanie.

8 kwietnia – Wybory prezydenckie w Osetii Południowej w drugiej turze większością 54,1% głosów wygrał Leonid Tybyłty (Tibiłow), b. szef południowoosetyjskiego KGB i kontrkandydat Eduarda Kokojtego w wyborach w 2006 r. Pokonał on Dawida Sanakojewa, aktywistę praw człowieka, który otrzymał 42,6% głosów. Do pierwszej tury, która odbyła się 25 marca, nie przystąpił żaden z kandydatów z wyborów prezydenckich z listopada 2011 r. anulowanych przez Sąd Najwyższy, mimo że porozumienie południowoosetyjskich sił politycznych z 9 grudnia 2011 r. dopuszczało taką możliwość. Ich domniemana zwyciężczyni Ała Dżiojewa w czasie rejestracji kandydatów przed marcowymi wyborami przebywała w szpitalu z powodu pobicia. 19 kwietnia Tybyłty przejął władzę prezydencką od premiera Wadima Browcewa, który sprawował ją tymczasowo od grudnia 2011 r. z powodu wygaszenia mandatu Kokojtego. Po rezygnacji Browcewa 26 maja Tybyłty w porozumieniu z Rosją powierzył misję tworzenia rządu Rostisławowi Chugajewowi, który został zaprzysiężony 15 maja.

5 maja – Rozpoczęła się druga dwudniowa tura wyborów prezydenckich we Francji. W wyniku pierwszej tury, która odbyła się 21–22 kwietnia, o urząd prezydenta starania mogli kontynuować urzędujący prezydent Nicolas Sarkozy (Unia na rzecz Ruchu Ludowego, UMP) oraz kandydat Partii Socjalistycznej (PS) François Hollande. Ostatecznie zwyciężył ten drugi, uzyskując 51,6% głosów. 15 maja Hollande został zaprzysiężony na prezydenta V Republiki i współksięcia Andory. Dzień później na nowego premiera powołał on Jeana-Marca Ayraulta (PS). 10 i 17 czerwca odbyły się dwuetapowe wybory do 577-osobowego Zgromadzenia Narodowego, izby niższej parlamentu, pierwsze po zatwierdzeniu w 2010 r. przez Radę Konstytucyjną zmian granic obwodów wyborczych. Wygrała je PS pod wodzą Martine Aubry, która zdobyła łącznie 280 mandatów (29,3% głosów w pierwszym etapie i 40,9% w drugim), co wraz z 48 mandatami innych partii lewicy dało Hollande'owi bezwzględną większość w izbie niższej. UMP, kierowana przez jej sekretarza generalnego Jeana-François Copé, uzyskała ich 194 (odpowiednio 27,1% i 37,9% głosów).

6 maja – W wyborach do 131-osobowego parlamentu Armenii pozycję umocniła rządząca Partia Republikańska prezydenta Serża Sarkisjana, zdobywając 52,7% głosów i 69 mandatów. Na główną partię opozycyjną wyrosła w wyniku wyborów Prosperująca Armenia Gagika Tsakurjana, która uzyskała 28,2% głosów i 37 mandatów. B. prezydent Lewon Ter-Petrosjan, którego nowa partia Armeński Kongres Narodowy uzyskała 5,3% głosów i 7 mandatów, uznał wybory za sfałszowane. 8 maja przeprowadził kilkutysięcznemu protestowi ulicznemu, a 18 maja zaskarżył wybory do Trybunału Konstytucyjnego, który 31 maja odrzucił skargę. Tigran Sarkisjan zachował stanowisko premiera.

6 maja – W wyborach do serbskiej 125-mandatowej jednoizbowej Skupstiny zwyciężył blok zbudowany wokół nacjonalistycznej Serbskiej Partii Postępowej (SNS) b. przewodniczącego parlamentu Tomislava Nikolicia, który otrzymał 24% głosów i 73 mandaty. Blok z Partią Demokratyczną (DS) b. prezydenta Borisa Tadicia na czele uzyskał 22,1% głosów i 67 mandatów. Tadić przedterminowo złożył urząd prezydenta 6 kwietnia, dzięki czemu pierwsza tura wyborów

prezydenckich odbyła się razem z parlamentarnymi. Do czasu wyłonienia nowego prezydenta jego obowiązki pełniła przewodnicząca Skupstiny Slavica Đukić Dejanović. 20 maja w drugiej turze, do której przeszli Nikolić i Tadić, większością 49,5% głosów zwyciężył ten pierwszy. 31 maja Nikolić rozpoczął urzędowanie, a 28 czerwca powierzył misję tworzenia rządu Ivicy Dačićowi, szefowi Partii Socjalistycznej Serbii (SPS), kierowanej poprzednio przez Slobodana Miloševicia, której koalicja wyborcza do nowego parlamentu weszła jako trzecia siła z poparciem 14,5% wyborców i 44 mandatami. Odstępując od wcześniejszego sojuszu z DS, 27 lipca Dačić jako szef rządu koalicyjnego SNS-SPS przejął tę rolę premiera od Mirko Cvetkovicia i zapowiedział jego proeuropejski kurs.

6 maja – W związku z upadkiem rządu Panhelleńskiego Ruchu Socjalistycznego (PASOK) kierowanego przez Jeorjosa Papandreu w listopadzie 2011 r. i powołaniem przez PASOK i Nową Demokrację (ND) w jego miejsce tymczasowego rządu technicznego Lukasa Papadimosa w celu kontynuowania programów oszczędnościowych uzgodnionych z UE i MFW, w Grecji odbyły się przyspieszone wybory parlamentarne. Wygrała je kierowana przez Antonisa Samarasa ND, która uzyskała 18,8% głosów i 108 mandatów w 300-osobowym Parlamencie Helleńskim. PASOK pod przywództwem Evangeliosa Venizelosa otrzymał 13,2% głosów i 41 mandatów, a na drugą siłę parlamentarną wyrosła odrzucająca programy oszczędnościowe Koalicja Radykalnej Lewicy – Związkowy Front Społeczny (SYRIZA) Alexisa Tsiprasa, na którą oddano 16,8% głosów, co dało jej 52 mandaty. Wynik wyborów sparaliżował parlament, w którym żadnej z tych partii nie udało się powołać rządu partyjnego lub ponadpartyjnego, w związku z czym 16 maja prezydent Karolos Papoulias zgodnie z konstytucyjnymi uprawnieniami rozwiązał parlament i powierzył tymczasowo obowiązki premiera prezesowi Rady Stanu, sędziemu Panagiotisowi Pikrammenosowi. 17 czerwca Grecy ponownie poszli do urn, tym razem oddając 29,7% głosów na ND, 26,9% na SYRIZA i 12,3% na PASOK, co przełożyło się odpowiednio na 129, 71 i 33 mandaty dla tych partii. 20 czerwca Samaras, któremu prezydent powierzył misję stworzenia rządu, ogłosił powstanie koalicji rządowej „pro-euro” złożonej z ND, PASOK oraz Lewicy Demokratycznej (DIMAR) Fotisa Kouvelisa (6,2% głosów i 17 mandatów) i uzyskał wotum zaufania. W obu elekcjach po raz pierwszy mandaty otrzymało ultranacjonalistyczne Stowarzyszenie Ludowe „Złoty Świt” Nikolaosa Michaloliakosa, zdobywszy 7% głosów.

27 maja – Kilkadziesiąt tysięcy osób, mobilizowanych m.in. przez zawiązane w kwietniu porozumienie sił opozycyjnych „Gruzińskie Marzenie” pod wodzą Bidziny Iwaniszwilego zaczynające tego dnia kampanię wyborczą, protestowało na ulicach Tbilisi, wzywając prezydenta Gruzji Micheila Saakaszwilego (Zjednoczony Ruch Narodowy, ENM) do ustąpienia. 30 czerwca Saakaszwili zdymisjonował rząd bezpartyjnego Nikołoza Gilauriego i powołał na nowego premiera ministra spraw wewnętrznych Iwane Merabiszwilego (ENM), który sformował gabinet 4 lipca. 1 października wybory do 150-osobowego jednoizbowego parlamentu zdominowały „Gruzińskie Marzenie”, które otrzymało 55% głosów i 85 mandatów, oraz ENM, który zdobył 40,3% głosów i pozostałe 65 mandatów. Na obszarze Abchazji i Osetii Południowej do głosowania nie doszło. Nowy parlament zebrał się nie w Tbilisi, ale w odległym od niego o ponad 200 km Kutaisi, drugim co do wielkości mieście Gruzji, gdzie 26 maja został zainaugurowany jego nowy gmach. 21 października na przewodniczącego parlamentu został wybrany Dawid Usupaszwili, lider Partii Republikańskiej wchodzącej w skład „Gruzińskiego Marzenia”. By zostać premierem, co nastąpiło 25 października, Iwaniszwili musiał zrzec się francuskiego obywatelstwa.

31 maja – 60,3% Irlandczyków biorących udział w referendum konstytucyjnym wyraziło zgodę na 30. poprawkę do ich ustawy zasadniczej pozwalającą na ratyfikację Traktatu o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w unii gospodarczej i walutowej (paktu fiskalnego). 27 czerwca prezydent Irlandii Michael Higgins ratyfikował umowę.

4 czerwca – Dwudniowy 29. szczyt UE–Rosja w Sankt Petersburgu, na którym obowiązki gospodarza pełnił zaprzysiężony w maju na prezydenta Władimir Putin, upłynął bez prze-

łomowych uzgodnień i kontrowersji – przywódcy nie dyskutowali na temat sytuacji w Syrii i skupili się przede wszystkim na rozwoju relacji dwustronnych w związku z Partnerstwem na rzecz Modernizacji oraz wstąpieniem Rosji do WTO. 30. szczyt obu partnerów, który odbył się 20–21 grudnia w Brukseli, poświęcony był przede wszystkim koordynacji stanowisk wobec sytuacji zapalnych na Bliskim Wschodzie.

11 czerwca – W czwartej rundzie głosowania nad wyborem prezydenta Albanii w parlamencie tego kraju (*Kuvendi*; poprzednie, które odbyły się 30 maja oraz 4 i 8 czerwca, nie przyniosły rezultatu) zwyciężył kandydat rządzącej Partii Demokratycznej Albanii Budżar Niszani, który uzyskał większość bezwzględną 73 głosów w 140-osobowej izbie. Niszani następnego dnia zrezygnował z piastowanego dotąd stanowiska ministra spraw wewnętrznych w rządzie Salego Berishy i 24 lipca formalnie rozpoczął kadencję prezydencką.

17 czerwca – W jednym z dwunastu referendum przeprowadzonych w Szwajcarii w 2012 r. jej obywatele decydowali, czy każdy traktat międzynarodowy przyjęty przez ich rząd powinien być poddany pod referendum. 75,3% głosujących opowiedziało się przeciwko takiemu rozwiązaniu.

29 czerwca – W rezultacie dwudniowego szczytu Rady Europejskiej, którego konkluzje przygotowało nieformalne spotkanie przywódców 23 maja, zdecydowali oni m.in. o przyjęciu Paktu na rzecz wzrostu i zatrudnienia i o otwarciu rozmów akcesyjnych z Czarnogórą. Herman Van Rompuy przedstawił publicznie raport przygotowany wspólnie przez niego, eurogrupę i EBC pt. *Ku prawdziwej unii gospodarczej i walutowej*, w którym postulowane są cztery jej przyszłe fundamenty: ramy dla integracji finansowej, budżetowej i w dziedzinie polityki ekonomicznej oraz demokratyczny mandat i odpowiedzialność.

30 czerwca – Urzędujący od 1996 r. prezydent Islandii Ólafur Ragnar Grímsson, startujący w wyborach prezydenckich jako kandydat niezależny, uzyskał wynik 52,8% głosów, czym zapewnił sobie reelekcję na piątą kadencję. Jego główną kontrkandydatką, Thóra Arnórsdóttir, uzyskała 33,2% głosów.

1 lipca – Mołdawianin Victor Tvirunc zastąpił Greka Leonidasa Chrysanthopoulosa na stanowisku sekretarza generalnego Organizacji Współpracy Gospodarczej Państw Morza Czarnego (BSEC).

1 lipca – Cypr objął przewodnictwo UE.

3 lipca – Suma Chakrabarti (Wielka Brytania) zastąpił Thomasa Mirowa (Niemcy) na stanowisku przewodniczącego Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBOR). 17 grudnia 66. Członkiem EBOR zostało Kosowo.

4 lipca – Europejska Organizacja Badań Jądrowych (CERN) ogłosiła, że eksperymenty przeprowadzone w Wielkim Zderzaczu Hadronów pozwoliły odkryć nową cząstkę elementarną o właściwościach zgodnych z charakterystyką bozonu Higgsa.

19 lipca – Urzędujący prezydent nieuznawanej międzynarodowo Republiki Górskiego Karabachu Bako Sahakian został wybrany na drugą kadencję większością 66,7% głosów.

31 sierpnia – Armenia zerwała stosunki dyplomatyczne z Węgrami po ekstradycji do Azerbejdżanu Ramila Safarowa, skazanego na Węgrzech za zabójstwo armeńskiego żołnierza por. Gurgena Margajana w 2004 r. Safarow w kraju został ułaskawiony.

31 sierpnia – W wieku 101 lat zmarł w Moskwie Siergiej Sokołow, marszałek Związku Radzieckiego i minister obrony tego państwa w latach 1984–1987, który w 1979 r. bezpośrednio dowodził radzieckimi lądowymi siłami inwazyjnymi w Afganistanie. 23 września, w wieku 64 lat, zmarł również gen. Paweł Graczow, minister obrony Federacji Rosyjskiej w okresie I wojny czeczeńskiej.

12 września – Gdy 21 kwietnia Partia Wolności (PVV) Geerta Wildersa w związku z kontrowersjami dotyczącymi programów oszczędnościowych wycofała swoje poparcie dla gabinetu premiera Marka Ruttego, który dwa dni później złożył w związku z tym rezygnację na ręce królowej Beatrix, w Holandii odbyły się przyspieszone wybory do 150-osobowej Izby Reprezentantów. Zwyciężyła w nich kierowana przez Ruttego Partia Ludowa na rzecz Wolności i Demokracji (VVD), zdobywając 26,6% głosów i 41 mandatów. Tuż za nią z 24,8% głosów i 38 mandatami uplasowała się Partia Pracy (PvdA) Diederika Samsoma. Do 29 października VVD i PvdA porozumiały się w sprawie wspólnego utworzenia rządu z Ruttem jako premierem, który 5 listopada został zaprzysiężony.

23 września – W wyborach do białoruskiej 110-osobowej Izby Reprezentantów pięć mandatów zdobyły partie popierające prezydenta Alaksandra Łukaszenkę, resztę objęli nominalnie niezależni kandydaci. Główne partie opozycyjne nawoływały do bojkotu wyborów i nie uzyskały żadnego mandatu. Według oficjalnych wyników podanych przez Centralną Komisję Wyborczą frekwencja wyniosła ok. 66%.

14 października – Wybory parlamentarne na Litwie, których druga tura – walka o obsadę mandatów większościowych – odbyła się 28 października, zakończyły się przewagą opozycyjnej Partii Socjaldemokratycznej Litwy (LSDP) nad rządzącą Unią Ojczyźnianą – Litewskimi Chrześcijańskimi Demokratami premiera Andriusa Kubiliusa. Osiągnęły one odpowiednio wyniki 18,4% i 15,1% głosów oraz 38 i 33 mandaty w 141-osobowym Sejmie (*Seimas*). Lider LSDP Algirdas Butkevičius ogłosił wolę sformowania koalicji rządowej z partią Ład i Sprawiedliwość (TT) Rolandas Paksasa, Partią Pracy (DP) Viktora Uspaskicha i Akcją Wyborczą Polaków na Litwie (AWPL) Waldemara Tomaszewskiego, które zdobyły odpowiednio 7,3%, 19,8% i 5,8% głosów oraz 11, 29 i 8 mandatów. 29 października prezydent Dalia Grybauskaitė oświadczyła, że nie zaakceptuje DP w rządzie ze względu na oskarżenia wobec jej kandydatów o oszustwa wyborcze, ale Butkevičius nie podjął rozmów o alternatywnej koalicji z Kubiliusem i 31 października potwierdził gotowość powołania jej z DP w składzie. 22 listopada Sejm wybrał go na premiera, a 7 grudnia Grybauskaitė wydała dekret nominacyjny. 13 grudnia nowy rząd rozpoczął urzędowanie.

14 października – Wybory parlamentarne w Czarnogórze wygrała rządząca Koalicja Europejska Czarnogóra b. premiera Milo Đukanovicia, która zdobyła 45,6% głosów i 39 mandatów w 81-osobowej Skupstini. Front Demokratyczny, koalicja sił opozycyjnych pod wodzą bezpartyjnego Miodraga Lekicia, uzyskał 22,8% głosów i 20 mandatów. 4 grudnia Đukanović zastąpił swojego kolegę partyjnego Igora Lukšicia na stanowisku premiera, powierzając mu funkcję szefa dyplomacji w swoim rządzie.

19 października – Podczas dwudniowej Rady Europejskiej dyskutowano m.in. o sposobach dokończenia budowy unii monetarnej i walutowej na podstawie przedstawionego na poprzednim spotkaniu przywódców raportu w tej sprawie, z naciskiem na stworzenie ram unii bankowej, a także o strategicznym partnerstwie z Chinami i wkładzie w rozwiązanie kryzysu w Mali. Szefowie państw i rządów UE zaaprobowali zacieśnienie sankcji wobec reżimu syryjskiego uzgodnione cztery dni wcześniej przez Radę UE.

20 października – Po dwudniowej drugiej turze wyborów (obsadzono jedną trzecią mandatów) do 81-osobowego czeskiego Senatu (pierwsza odbyła się 12–13 października) większością 46 mandatów dysponowała w nim Czeska Partia Socjaldemokratyczna (ČSSD). O 10 mandatów (do 15) skurczyła się reprezentacja w tej izbie rządzącej Demokratycznej Partii Obywatelskiej (ODS).

28 października – Wybory do 450-osobowej Rady Najwyższej Ukrainy, przeprowadzone po raz pierwszy w oparciu o mieszaną ordynację, przyniosły zwycięstwo Partii Regionów premiera

Mykoła Azarowa, która według oficjalnych wyników zdobyła 30% głosów i 185 mandatów. Reprezentacja parlamentarna opozycji związanej z „pomarańczową rewolucją” uległa osłabieniu: Wszuchukraińska Koalicja „Ojczyzna” („Batkiwszczyna”) b. premier Julii Tymoszenko, kierowana przez Arsenija Jaceniuka, uzyskała wynik 22,5% głosów i 101 mandatów, o ponad jedną trzecią mniej niż w poprzednich wyborach, a Nasza Ukraina b. prezydenta Wiktora Juszczenki nie weszła do parlamentu. Ich miejsca wypełniła Partia Komunistyczna Ukrainy Petra Symonenki (13,2% głosów, 32 mandaty) i partie debiutujące w parlamencie – liberalny proeuropejski UDAR (Ukraiński Sojusz Demokratyczny na rzecz Reform) Witalija Kłyuczki i socjalno-nacjonalistyczna „Swoboda” Ołeha Tiahnyboka (odpowiednio 14% i 10,4% głosów oraz 40 i 38 mandatów). Azarow uzyskał 9 grudnia nominację prezydenta Wiktora Janukowycza na premiera, a 13 grudnia – dzięki głosom komunistów – także wotum zaufania w Radzie Najwyższej. 5 listopada Centralna Komisja Wyborcza ogłosiła, że niemożliwe jest ustalenie rezultatu wyborów w pięciu obwodach, w których powinny być one powtórzone. 12 listopada „Batkiwszczyna”, UDAR i „Swoboda” wydały oświadczenie, w którym odmówiły uznania wyników wyborów i zapowiedziały wspólne działania m.in. na rzecz obalenia rządu Azarowa, impeachmentu Janukowycza i uwolnienia z więzienia Julii Tymoszenko.

11 listopada – W rezultacie wyborów parlamentarnych w San Marino u władzy utrzymała się koalicja Dobro Wspólne San Marino, kierowana przez Partię Chrześcijańsko-Demokratyczną San Marino – My Mieszkańcy San Marino. Blok ten zdobył łącznie 50,7% głosów i 35 mandatów w 60-osobowej Radzie Wielkiej i Ogólnej. Główny opozycyjny blok, Zgoda dla Kraju, otrzymał 22,3% głosów i 12 mandatów. Sekretarzem spraw zagranicznych w rządzie pozostał lider zwycięskich chadeków Pasquale Valentini.

23 listopada – Na specjalnym dwudniowym spotkaniu Rady Europejskiej jej przewodniczący Herman Van Rompuy przedstawił swój projekt wieloletnich ram finansowych 2014–2020.

2 grudnia – W drugiej turze wyborów prezydenckich w Słowenii (pierwsza odbyła się 11 listopada) większością 67,4% głosów b. premier Borut Pahor (Socjaldemokraci) zwyciężył z ubiegającym się o reelekcję Danilo Türkiem. 22 grudnia został on zaprzysiężony na prezydenta.

14 grudnia – W rezultacie dwudniowego szczytu Rady Europejskiej przywódcy osiągnęli porozumienie w sprawie mapy drogowej dokończenia unii gospodarczej i walutowej, której jednym z pierwszych etapów jest wprowadzenie Jednolitego Mechanizmu Nadzorczego. Zapowiedzieli również m.in. wzmocnienie mechanizmów wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa i uznali syryjski reżim al-Asada za pozbawiony legitymizacji do uczestnictwa w transformacji politycznej w Syrii.

BLISKI WSCHÓD I AFRYKA

5 stycznia – Rada Pokoju i Bezpieczeństwa Unii Afrykańskiej (UA) na posiedzeniu w Addis Abebie przyjęła nową koncepcję strategiczną dla misji AMISOM w Somalii, przewidującą m.in. zwiększenie jej personelu o ponad 5,7 tys. żołnierzy i policjantów, głównie z kontyngentu Dżibuti, i oddanie pod dowództwo AMISOM sił kenijskich w Somalii. 22 lutego Rada Bezpieczeństwa NZ autoryzowała te zmiany w rezolucji nr 2036, tego też dnia rządowe siły somalijskie i etiopskie wyparły siły Al-Shabaab ze strategicznego miasta Baidoa. Od 2012 r. ofensywa sił AMISOM wraz z siłami wojskowymi somalijskiego rządu tymczasowego i jego sojuszników zaczęła odnosić istotne sukcesy w postaci odebrania Al-Shabaab kontroli nad miastami Afgoye (25 maja), Afmadow (31 maja), Balad (26 czerwca), Lanta Buuro (11 lipca), Merca (27 sierpnia), Miido (1 września) i w końcu kluczowych ośrodków: Kismayo (28 września), Wanla Weyn (14 października) i Jowhar (9 grudnia). Porażki Al-Shabaab przyczyniły się do rozłamów w tej organizacji. Część liderów, m.in. Moallim Jinwa i Omar Hammami, oraz lo-

jalnych wobec nich bojowników odcięła się od jej doktryny i strategii. 9 lutego decyzją emira Al-Shabaab Muchtara al-Zubaira doszło do jej ścisłego zintegrowania z Al-Kaidą, a w kolejnych miesiącach nastąpiła częściowa ewakuacja jej bojowników do Jemenu. RB NZ rezolucjami nr 2072 (31 października) i 2073 (7 listopada) przedłużyła mandat AMISOM do 7 marca 2013 r.

9 stycznia – Malam Bacai Sanhá, urzędujący prezydent Gwiney Bissau i wieloletni członek Afrykańskiej Partii na rzecz Gwiney i Zielonego Przylądka (PAIGC), zmarł w wieku 64 lat na cukrzycę w Paryżu, gdzie był hospitalizowany. Obowiązki prezydenta zgodnie z konstytucją przejął Raimundo Pereira, przewodniczący Narodowego Zgromadzenia Ludowego.

11 stycznia – Zakończyła się rozpoczęta 3 stycznia trzecia tura wyborów do Zgromadzenia Ludowego Egiptu, wieńcząca trwający od listopada 2011 r. proces obsadzania 498 z 508 mandatów izby niższej parlamentu. Ostateczne wyniki przyniosły zwycięstwo Partii Wolności i Sprawiedliwości Muhamada Mursiego przewodzącej blokowi Sojusz Demokratyczny dla Egiptu, który zdobył łącznie 37,5% głosów i 235 mandatów. Blok Islamski, któremu przewodziła salaficka partia al-Nour Emada Abdel-Ghaffoura, uzyskał 27,8% głosów i 123 mandaty. Świeckie partie liberalne – Nowa Wafd El-Sayyida el-Badawiego i Blok Egipski Ahmeda Saida – otrzymały odpowiednio 9,2% i 8,9% głosów oraz 38 i 35 mandatów. Wybory mające na celu obsadzenie 180 miejsc w 270-osobowej Radzie Szury, izbie wyższej egipskiego parlamentu, które odbyły się w dwóch turach: 29 stycznia i 22 lutego, przyniosły jeszcze większe zwycięstwo partii Mursiego. Partia Wolności i Sprawiedliwości uzyskała 45% głosów i 105 mandatów, al-Nour – 28,6% i 45, Nowa Wafd – 8,5% i 14, Blok Egipski – 5,4% i 8. W drugiej turze wyborów prezydenckich 16–17 czerwca (pierwsza odbyła się 23–24 maja) zwyciężył Mursi, który uzyskał 51,3% głosów. Jego głównym kontrkandydatem był Ahmad Szafik, ostatni premier w trakcie urzędowania Husniego Mubarak, startujący jako niezależny, który zdobył 48,3% głosów. 30 czerwca Mursi przejął urząd prezydenta od feldmarszałka Muhamada Tantawiego, przewodniczącego Najwyższej Rady Wojskowej (SCAF), na rzecz której w lutym 2011 r. Mubarak scedował obowiązki prezydenckie. 19 lipca w USA zmarł gen. Omar Sulejman, szef egipskiego wywiadu w latach 1993–2011 i na krótko wiceprezydent kraju przed odejściem Mubarak z urzędu w lutym 2011 r. 2 sierpnia Mursi powierzył tekę premiera zawodowemu urzędnikowi, ministrowi zasobów wodnych i irygacji Heszamowi Kandilowi, w miejsce Kemala Ganzuriego, nominata SCAF. 12 sierpnia Mursi przez nominację Tantawiego na swojego doradcę wymógł na nim rezygnację ze stanowisk głównodowodzącego egipskich sił zbrojnych i ministra obrony, powołując na nie gen. Abdula al-Sisiego.

27 stycznia – Trybunał Konstytucyjny Senegalu wydał orzeczenie, na mocy którego urzędujący od 2000 r. prezydent Abdoulaye Wade (Senegalska Partia Demokratyczna, PDS) mógł ubiegać się o kolejną kadencję w przewidzianych na 26 lutego wyborach prezydenckich. Decyzja wywołała uliczne protesty opozycji, które zostały w dużej mierze stłumione do 19 lutego, a pierwsza tura odbyła się w wyznaczonym terminie. W drugiej turze 25 marca Wade został pokonany przez b. premiera Macky'ego Salla (Sojusz dla Republiki, APR), który zdobył 65,8% głosów. 2 kwietnia Sall rozpoczął urzędowanie, a dzień później powołał Abdoula Mbaye na premiera. Wybory parlamentarne miały odbyć się 17 czerwca, ale Sall w w porozumieniu z PDS przełożył je na 1 lipca w związku z problemami logistycznymi. Blok Zjednoczeni w Nadziei, którym kierował APR, zdobył w nich 53,1% głosów, co przełożyło się na 119 mandatów w 150-osobowym Zgromadzeniu Narodowym. PDS uzyskała wynik 15,2% głosów i 12 mandatów.

27 stycznia – Syryjska armia rządowa podjęła ofensywę na przedmieściach Damaszku, która doprowadziła do wyparcia Wolnej Armii Syrii (FSA) z tego miasta. Do początku lutego siły rządowe zajęły również Zabadani i Doumę, a do końca marca – większość miasta Homs. 23 lutego Kofi Annan uzyskał wspólny mandat ONZ i Ligi Państw Arabskich jako specjalny wysłannik w Syrii. 12 kwietnia obie strony konfliktu rozpoczęły wynegocjowany przez Annana

okres zawieszenia ognia, wielokrotnie następnie naruszany. 25 maja w miejscowości Houla k. Homs Szabiha, paramilitarna organizacja popierająca reżim al-Asada, dopuściła się masakry ponad 100 cywilów, w większości kobiet i dzieci, co przyczyniło się do zerwania zawieszenia broni przez FSA oraz do wydalenia syryjskich dyplomatów m.in. z Kanady, Niemiec i Turcji (30 maja). 1 czerwca al-Asad zapowiedział siłowe zduszenie powstania. 22 czerwca syryjskie siły rządowe zestrzeliły turecki myśliwiec, co wywołało ze strony Recepta Erdoğan groźby tureckiej interwencji zbrojnej, niespełnione do końca lipca. 15 lipca FSA podjęła ofensywę na stolicę, zatrzymaną przez siły rządowe do końca lipca. Jej elementem był zamach 18 lipca, w którym zginęli syryjski minister obrony Daud Radziha i jego zastępca gen. Assif Szaukat, szwagier al-Asada; gen. Hiszam Ichtijar, szef syryjskiego wywiadu, zmarł dwa dni później w wyniku odniesionych w zamachu ran. 19 lipca Rosja i Chiny zawetowały w Radzie Bezpieczeństwa NZ projekt rezolucji nakładającej sankcje na reżim al-Asada. Tego dnia również siły antyrządowe ruszyły z ofensywą w Aleppo, rozpoczynając długą bitwę o to miasto, która do końca 2012 r. nie została rozstrzygnięta, a milicje kurdyjskie zaczęły zajmować wybrane obszary tzw. syryjskiego Kurdystanu (głównie gubernatorstwa Aleppo i al-Hasakah). 2 sierpnia Annan zrezygnował ze swojej misji, uznając obie strony za niezainteresowane pokojowym rozwiązaniem konfliktu, a 1 września zastąpił go w tej funkcji b. algierski szef dyplomacji Lakhdar Brahimi. 16 sierpnia Syria została zawieszona w prawach członka Organizacji Współpracy Islamskiej (OIC). Do 19 września rebeliantom udało się opanować kilka przejść granicznych z Irakiem i Turcją, przez które mogli pozyskiwać pomoc wojskową. 3 października doszło do ostrzału moździerzowego przez armię syryjską tureckiego przygranicznego miasta Akçakale, w którego wyniku zginęło pięć osób. Zawieszenie ognia wynegocjowane przez Brahimiego na czas muzułmańskiego święta Id al-Adha nie było przestrzegane. Po jego wygaśnięciu 31 października FSA ogłosiła, że sformowała Brygadę Burza złożoną z uchodźców palestyńskich w Syrii, która następnie pomogła wzmocnić ataki rebeliantów w podstołecznym gubernatorstwie Rif Dimaszk. 5 grudnia rosyjskie statki desantowe Floty Czarnomorskiej – *Saratów* i *Nowoczerkask* – przybiły do rosyjskiej bazy wojskowej w Tartus. Podjęta 16 grudnia przez siły antyrządowe ofensywa na miasto Hama do końca roku 2012 r. nie przyniosła rozstrzygnięcia.

29 stycznia – Prezydent Beninu Thomas Yayi Boni objął po prezydencie Gwinei Równikowej Teodoro Obiang Nguemie Mbasogo rotacyjne przewodnictwo Unii Afrykańskiej.

2 lutego – W Kuwejcie odbyły się przyspieszone wybory do Izby Narodu (Medżlis al-Umma), spowodowane jej rozwiązaniem 7 grudnia 2011 r. przez emira Sabaha al-Sabaha. 34 z 50 mandatów zdobyli sunniccy islamistyczni kandydaci opozycyjni. 20 czerwca kuwejcki Trybunał Konstytucyjny uznał jednak decyzję o rozwiązaniu parlamentu za sprzeczną z konstytucją i wynik wyborów za nieważny, tymczasowo przywracając poprzedni skład izby. Wyrok ten wywołał masowe protesty opozycji i bojkot kolejnych przyspieszonych wyborów, które odbyły się 1 grudnia. W ich wyniku opozycja islamistyczna straciła zdobytą w lutym większość, a 17 mandatów zdobyła mniejszość szyicka. 5 grudnia dotychczasowy premier szejk Dżabbar al-Sabah otrzymał ponownie misję sformowania rządu.

10 lutego – Sudan Południowy został 8. członkiem Międzyrządowej Władzy ds. Rozwoju (IGAD), a 1 czerwca dołączył do Afrykańskiego Banku Rozwoju.

17 lutego – Na 40. szczycie zwyczajnym Wspólnoty Gospodarczej Państw Afryki Zachodniej (ECOWAS) przywódcy państw członkowskich wyrazili swoje potępienie dla rebelii wywołanej w Mali przez Narodowy Ruch Wyzwolenia Azawadu (MNLA) i poparli rząd tego kraju w walce o integralność terytorialną. Nowym przewodniczącym organizacji został prezydent Wybrzeża Kości Słoniowej Alassane Ouattara, który zastąpił na tym stanowisku prezydenta Nigerii Goodlucka Jonathana. Na przewodniczącego Komisji ECOWAS w miejsce ustępującego Jamesa Gbeho (Ghana) wybrany został Kadré Désiré Ouedraogo, b. premier Burkina Faso, który oficjalnie objął to stanowisko 1 marca.

21 lutego – Zgodnie z porozumieniem z 23 listopada 2011 r. wypracowanym przez Radę Współpracy Zatoki, w którym jemeński prezydent Ali Abdullah Salah zgodził się ustąpić ze stanowiska, w Jemenie odbyły się wybory prezydenckie. Kandydatem na prezydenta, wokół którego został zbudowany konsens między rządzącym Generalnym Kongresem Ludowym i partiami opozycyjnymi, był dotychczasowy wiceprezydent, feldmarszałek Abd al-Hadi, który *de facto* pełnił obowiązki prezydenta od 4 lipca 2011 r. Zdobył on według oficjalnych wyników 99,8% głosów. 27 lutego Saleh oficjalnie przekazał al-Hadiemu władzę.

26 lutego – W zorganizowanym przez prezydenta Syrii Baszara al-Asada referendum konstytucyjnym według oficjalnych wyników 89,4% głosujących przy frekwencji 57,4% opowiedziało się za przyjęciem nowej konstytucji, która m.in. ograniczała prezydenckie kadencje do dwóch i nie zawierała artykułu o przewodniej roli partii Baas. Dzień później al-Asad podpisał nową ustawę zasadniczą, a 13 marca wyznaczył 7 maja na datę wyborów parlamentarnych, odłożonych z poprzedniego roku. W ich wyniku Narodowy Front Postępowy kierowany przez partię Baas obsadził 168 z 250 mandatów w syryjskim Medżlisie. 77 mandatów otrzymali nominalnie niezrzeszeni kandydaci, a 5 – koncesjonowana przez reżim opozycja zgromadzona w bloku Front Ludowy na rzecz Zmiany i Wyzwolenia, kierowanym przez Kadriego Dżamila. 24 maja na nowego spikera izby wybrany został członek partii Baas Mohammad Dżihad al-Laham. 6 czerwca al-Asad wyznaczył na premiera innego członka tej partii, Rijada Farida Hidżaba, który 23 czerwca formalnie zastąpił na tym stanowisku Adela Safara. 6 sierpnia Hidżab zbiegł do Jordanii. 14 sierpnia w Ammanie obwieścił on przyłączenie się do syryjskiej rewolucji, określił reżim syryjski jako terrorystyczny i wezwał wszystkie siły opozycyjne w Syrii do zjednoczenia się przeciwko al-Asadowi i partii Baas. 11 sierpnia nowym premierem Syrii został Wael Nader al-Halki.

28 lutego – Nassour Ouaido, b. premier Czadu, został nowym sekretarzem generalnym Wspólnoty Gospodarczej Państw Afryki Środkowej (ECCAS). Jego poprzednik na tym stanowisku, Louis Sylvain-Goma (Republika Konga), zajmował je przez 14 lat.

17 marca – W wieku 88 lat, po 40 latach pełnienia posługi biskupiej, zmarł w Kairze Szenuda III, urodzony w Asjucie jako Nazir Gajed Rufail, 117. papież Kościoła Aleksandryjskiego (Stolicy Apostolskiej św. Marka Ewangelisty), głowa koptyjskiego Kościoła prawosławnego i postulatycznie wszystkich chrześcijan w Afryce. Do wyboru jego następcy jego obowiązki pełnił Pochomiusz, metropolita Buhajry i Pentapolis. 18 listopada został nim 60-letni Egipcjanin, Wagih Şubhī Baki Sulejman, biskup eparchii Buhajry, który przyjął imię Teodorosa II. Prezydent Egiptu Muhamad Mursi złożył mu gratulacje, apelując o „jedność i braterską miłość” między muzułmanami i Koptami w Egipcie. 16 sierpnia w wieku 76 lat zmarł także Abune Paulos, urodzony jako Gebre Medhin Wolde Yohannes w Adui, arcybiskup Aksum i patriarcha etiopskiego Kościoła prawosławnego. Do końca 2012 r. jego następca nie został jeszcze wyłoniony.

18 marca – W Gwinei Bissau odbyła się pierwsza tura wyborów prezydenckich w konstytucyjnym terminie podyktowanym śmiercią urzędującego prezydenta Malama Bacai Sanhá w styczniu. Do drugiej tury przeszli b. prezydent Kumba Ialá z Partii Odnowy Społecznej (PRS) oraz Carlos Gomes Júnior, który 10 lutego zrezygnował z teki premiera na rzecz Adiato Nandigny, by wystartować w wyborach z ramienia PAIGC. Uzyskali oni odpowiednio 23,4% i 49% głosów. Do zaplanowanej na 29 kwietnia drugiej tury nie doszło, gdyż 12 kwietnia dowództwo wojska z wiceszefem sztabu gen. Mamadu Ture Kurumą na czele przeprowadziło w stolicy pucz, zatrzymując sukcesywnie m.in. Gomesa Júniora, p.o. prezydenta Raimundo Pereirę, premier Nandigné, która była pierwszą kobietą premierem w historii Gwinei Bissau, oraz szefa sztabu gen. Antonio Indjai. 14 kwietnia w Lizbonie na nadzwyczajnym spotkaniu szefowie dyplomacji Wspólnoty Krajów Portugalskojęzycznych (CPLP), w którym uczestniczył Mamadu Pires, minister spraw zagranicznych w obalonym rządzie Nandigny, wezwali do potępienia puczu i bojkotu jego władz. 16 kwietnia pod auspicjami junty politycy opozycyjni wobec PAIGC zgod-

nili powstanie Tymczasowej Rady Narodowej. 17 kwietnia Gwinea Bissau została zawieszona w prawach członka Unii Afrykańskiej i ECOWAS – stanowiło to wyraz potępienia dla puczu. 11 maja Manuel Serifo Nhamadjo, przewodniczący zawieszonoego parlamentu, który osiągnął trzeci wynik (15,7% głosów) w pierwszej turze wyborów prezydenckich, zgodził się pełnić obowiązki prezydenta w tymczasowej administracji. 16 maja tymczasowym premierem został Rui Duarte de Barros. 18 maja Rada Bezpieczeństwa NZ, w której jako niestały członek zasiadała Portugalia, przyjęła rezolucję nr 2048 nakładającą sankcje na głównych członków junty. 9 czerwca z Gwinei Bissau wyjechali ostatni żołnierze z Angolańskiej Misji Wojskowej w Gwinei Bissau (MISSANG), która przebywała w tym kraju pod auspicjami Zintegrowanego Biura NZ na rzecz Budowania Pokoju w Gwinei Bissau (UNIOGBIS).

21 marca – Na fali niezadowolenia w wojsku malijskim z powodu klęsk w walkach z ofensywą tuareckich separatystów (MNLA) i islamistów (Ansar Din) na północy kraju w Bamako doszło do puczu przeciwko prezydentowi Amadou Toumani Touré przeprowadzonego przez młodszą kadre oficerską, która dzień później ogłosiła powstanie Komitetu na rzecz Demokracji i Odnowienia Państwa (CNRDRE) z kapitanem Amadou Sanogo jako jej przewodniczącym, który zadekretował zamknięcie granic kraju. 23 marca Mali zostało zawieszono w prawach członka Unii Afrykańskiej do czasu przywrócenia porządku konstytucyjnego. 25 marca ministrowie spraw zagranicznych Zimbabwe i Kenii, którzy przebywali w Bamako w czasie puczu, zostali przetransportowani do Nigerii. 26 marca USA zawiesiły wszelką pomoc dla Mali. 27 marca na nadzwyczajnym szczycie ECOWAS w Abidżanie liderzy Afryki Zachodniej również zawiesili Mali w prawach członka, postawili siły interwencyjne organizacji w stan gotowości, odmówili CNRDRE legitymizacji i przyjęli wobec niego szereg sankcji oraz zapowiedzieli swoją osobistą misję mediacyjną w Bamako. 28 maja junta ogłosiła przygotowanie projektu nowej konstytucji, a Touré potwierdził informacje o pozostaniu na wolności w kraju. 29 marca misja prezydentów ECOWAS nie doszła do skutku ze względu na niemożność wylądowania na lotnisku w malijskiej stolicy, zajętym przez zwolenników junty. Między 30 marca a 1 kwietnia MNLA zajął Kidal, Gao i Timbuktu, do 5 kwietnia obejmując kontrolę nad całością Azawadu. 6 kwietnia, kiedy MNLA proklamował niepodległość tego regionu, ECOWAS porozumiała się z juntą w sprawie zakończenia zamachu stanu, uzgadniając kandydaturę spikera malijskiego parlamentu Dioncoundy Traoré jako tymczasowego prezydenta do czasu przeprowadzenia nowych wyborów. 8 kwietnia Touré i Sanogo zrezygnowali ze swoich stanowisk, a 12 kwietnia junta nominalnie przekazała władzę Traoré, który zapowiedział wojnę totalną z tuareckimi rebeliantami. 17 kwietnia nowym premierem został Cheick Modibo Diarra, a jego gabinet powstał 24 kwietnia. 30 kwietnia wojska specjalne wierne Touré przeprowadziły nieudaną próbę kontrpuczu, stłumioną przez juntę. 21 maja Traoré został pobity w swoim biurze w Bamako przez zwolenników junty. 26 czerwca doszło do walk w Gao między MNLA a siłami islamistycznymi Ansar Dine i Ruch Jedności i Dżihadu w Afryce Zachodniej (MOJWA), które przerodziły się w konflikt w całym Azawadzie, do listopada przegrany przez MNLA. 5 lipca w rezolucji nr 2056 Rada Bezpieczeństwa NZ wezwała do przygotowania mapy drogowej w celu przywrócenia konstytucyjnego porządku, na co 18 lipca Diarra odpowiedział projektem utworzenia rządu jedności narodowej, nominalnie zrealizowanym 20 sierpnia. Na jego czele stanął on sam, a w skład gabinetu weszli nominacji Sanogo, nie mianowano żadnego zwolennika Touré. 12 października w rezolucji nr 2071 uchwalonej na wniosek Francji RB NZ zapowiedziała autoryzację planu interwencji zbrojnej w celu zapobieżenia naruszeniom praw człowieka w Północnym Mali pod warunkiem odpowiedniego wniosku rządu malijskiego oraz przygotowania interwencji przez UA i ECOWAS w ciągu 45 dni. 19 października na specjalnym spotkaniu w Bamako przedstawiciele UA, ECOWAS, ONZ i Francji dyskutowali na temat planu interwencji. 24 października prawa członkowskie Mali w UA i ECOWAS zostały przywrócone. 10 grudnia Diarra został pobity przez żołnierzy i zmuszony do rezygnacji. Premierem Mali na jego miejsce dzień później został Django Sissoko. 20 grudnia w rezolucji nr 2085 RB NZ autoryzowała francuską operację „Serwal” (liczącą 4 tys.

żołnierzy) i Afrykańską Międzynarodową Misję Pomocową dla Mali (AFISMA) liczącą docelowo ok. 7,5 tys. żołnierzy.

24 marca – Pod egidą Unii Afrykańskiej rozpoczęła się operacja z udziałem 5 tys. żołnierzy, głównie ugandyjskich, mająca na celu pojmanie Josepha Rao Kony'ego, lidera Armii Bożego Oporu, oskarżonego zaocznie w 2005 r. przez MTK o zbrodnie wojenne i zbrodnie przeciwko ludzkości.

29 marca – Oficjalne wyniki wyborów parlamentarnych w Gambii oddały zwycięstwo Sojuszowi na rzecz Reorientacji Patriotycznej i Budowy (APRC) urzędującego od 1994 r. prezydenta Yahyi Jammeha. APRC otrzymał 51,8% głosów, co ordynacja wyborcza przełożyła na 43 z 48 mandatów w 53-osobowym parlamencie będących przedmiotem głosowania. Opozycja w znakomitej większości zbojkotowała wybory.

5 kwietnia – W wieku 78 lat zmarł Bingu wa Mutharika, urzędujący prezydent Malawi. 7 kwietnia czwartym prezydentem tego państwa na mocy konstytucji została dotychczasowa wiceprezydent, a od założenia w 2011 r. własnej Partii Ludowej także przeciwniczka polityczna, Joyce Banda. Banda jest pierwszą w historii Malawi kobietą na tym stanowisku.

11 kwietnia – W wieku 95 lat w Algierze zmarł Ahmed Ben Bella, pierwszy prezydent niepodległej Algierii (lata 1963–1965). 6 października ten sam los spotkał innego b. prezydenta Algierii, 83-letniego Czadliego Bendżedida, który sprawował urząd w latach 1979–1992.

4 maja – Po drugiej turze wyborów do irańskiego 290-osobowego Medżlisu (pierwsza odbyła się 2 marca) nieznacznie umocniła się pozycja parlamentarna opozycji wobec prezydenta Mahmuda Ahmadineżada. Co prawda Zjednoczony Front Konserwatystów kierowany przez b. szefa irańskiej Nawiższej Rady Bezpieczeństwa Alego Laridżaniego uzyskał 34,8% głosów i 98 mandatów, a Front Stabilności Rewolucji Islamskiej rzecznika rządu Gholamhosseina Elhama 14,8% głosów i 43 mandaty, to do 60 osób, o niemal połowę w stosunku do poprzedniej kadencji, zwiększyła się reprezentacja Demokratycznej Koalicji Reformistów, której przewodzi Mostafa Kawakebian. Sumarycznie konserwatyści uzyskali 182 mandaty, reformiści 75, mniejszości narodowe 14 i kandydaci niezależni 19. Nowy Medżlis ponownie powierzył funkcję spikera Laridżanemu, który sprawował ją od 2008 r.

10 maja – Wybory do 462-mandatowego algierskiego Medżlisu, izby niższej parlamentu, dały zwycięstwo i większość partiom związanym z prezydentem Abdelazizem Boutefliką. Front Wyzwolenia Narodowego (FLN) kierowany przez Abdelmaleka Sellala zdobył według oficjalnych wyników 17,3% głosów i 208 mandatów, a Zrzeszenie Narodowe na rzecz Demokracji (RND) urzędującego premiera Ahmeda Oujahii – 6,9% głosów i 68 mandatów. Sellal zastąpił Oujahię jako premier dopiero 3 września. Sojusz Zielonej Algierii, blok wyborczy trzech partii islamistycznych pod przywództwem Bouguerry Soltaniego, zdobył 6,2% głosów i 49 mandatów. Oskarżając układ rządzący o sfałszowanie wyborów, islamistyczni parlamentarzyści zbojkotowali inauguracyjne posiedzenie nowego Medżlisu. Na jego spikera został wybrany Mohammed Larbi Ould Chalifa.

26 maja – Wybory parlamentarne w Basuto wygrał Kongres Demokratyczny (DC) premiera Pakalithy Mosisiliego, powstały w wyniku rozłamu w 2011 r. w rządzącym Kongresie dla Demokracji Lesotho (LCD), który zdobył 39,6% głosów i uzyskał 48 na 120 możliwych mandatów. Jednakże to Tom Thabane, którego Zgromadzenie Wszystkich Basuto (ABC) zdobyło 25,2% głosów i 30 mandatów, 30 maja ogłosił powstanie koalicji rządowej m.in. z LCD (21,9% głosów, 26 mandatów) i Partią Narodową Basuto (4,3% głosów, 5 mandatów). 8 czerwca Thabane objął urząd premiera.

31 maja – Egipska Najwyższa Rada Wojskowa nie przedłużyła trwającego od 31 lat stanu wyjątkowego.

5 czerwca – Margaret Zziwa (Uganda) objęła po Abdirahinie Abdim (Kenia) stanowisko spikera Wschodnioafrykańskiego Zgromadzenia Ustawodawczego, organu Wspólnoty Wschodnioafrykańskiej (EAC).

6 czerwca – Parlament egipski wyłonił Zgromadzenie Konstytucyjne, które miało za zadanie przygotować nowy tekst konstytucji. 14 czerwca egipski Najwyższy Trybunał Konstytucyjny uznał prawo wyborcze, na podstawie którego przeprowadzono wyłonienie składu Zgromadzenia Ludowego, izby niższej parlamentu, między listopadem 2011 r. a styczniem 2012 r., za niekonstytucyjne oraz zakwestionował prawomocność sprawowania mandatu przez ok. jedną trzecią parlamentarzystów, związanych głównie z Braćmi Muzułmanami. Trybunał, którego sędziowie w całości pochodzili z nominacji b. prezydenta Husniego Mubaraka, uznał również bezprawność zakazu startu w wyborach członkom jego reżimu. 8 lipca urzędujący od 30 czerwca prezydent Muhamad Mursi wydał dekret, zakwestionowany dzień później przez Trybunał, na mocy którego parlament w wybranym składzie został utrzymany do czasu uchwalenia nowej konstytucji. 22 listopada Mursi wydał deklarację wprowadzającą immunitet sądowy członków Zgromadzenia Konstytucyjnego, które następnie 30 listopada zaproponowało projekt nowej konstytucji. Liczący 234 artykuły tekst utrzymał m.in. poprzednie rozwiązanie ustrojowe związku między państwem a islamem („prawo stanowione wywodzi się z zasad prawa islamskiego”), zwiększał władzę parlamentu, gwarantował niektóre prawa człowieka oraz ograniczał sprawowanie urzędu prezydenta do dwóch 4-letnich kadencji, ale też zachował przywileje polityczne wojska. Referendum konstytucyjne odbyło się 15 i 22 grudnia. Wiele środowisk politycznych, głównie świeckich liberalnych, egipskie środowisko sędziowskie, ale też radykalne ruchy salafickie, wezwało do bojkotu referendum lub do głosowania przeciwko konstytucji. Nową ustawę zasadniczą poparło 63,8% głosujących Egipcjan przy 32,9-procentowej frekwencji. Mursi podpisał ją 26 grudnia.

16 czerwca – W wieku 77 lat zmarł książę Najef ibn Abdulaziz al-Saud, oficjalny następca tronu Arabii Saudyjskiej i minister spraw wewnętrznych tego kraju. Dwa dni później król Abdullah wyznaczył kolejnego ze swoich młodszych braci, 77-letniego Salmana, piastującego urząd ministra obrony, na następcę tronu.

23 czerwca – Przedstawiciele somalijskiego Federalnego Rządu Tymczasowego (TFG) i regionów plemiennych Somalii niemal jednogłośnie (96% z 645 delegatów) uzgodnili projekt konstytucji dla tego kraju. Był on oparty na ustaleniach spotkania przedstawicieli TFG i regionów w Garowe, gdzie m.in. uzgodniono powołanie dwuizbowego parlamentu, złożonego z 275-osobowej izby niższej i 54-osobowej izby wyższej, w którym 30% mandatów zagwarantowano dla kobiet. W związku z rezolucją Rady Bezpieczeństwa NZ nr 2060 przyjętą 25 lipca 2012 r. wyznaczającą koniec rządów TFG na 20 sierpnia tego dnia na inauguracyjne posiedzenie zebrał się Parlament Federalny w liczbie 215 nominatów, którzy do tej daty zdążyli przejść postępowanie kwalifikacyjne, z gen. Musą Hassanem Abdulle wyznaczonym na spikera seniora. 28 sierpnia na pełnoprawnego spikera wybrany został prof. Mohamed Osman Jawari. Obaj pełnili kolejno obowiązki prezydenta do czasu, gdy 10 września parlament w drugiej turze głosowania stosunkiem głosów 190 do 79 na głowę państwa wybrał prof. Hassana Szajcha Mahamuda, przewodniczącego socjaldemokratycznej partii Pokój i Rozwój, przed Szarifem Szajchem Ahmedem, który pełnił urząd prezydenta od 2009 r. w ramach TFG. 12 września zamachowcy z Al-Shabaab przeprowadzili nieudany zamach na prezydenta elekta. 16 września Mahamud rozpoczął urzędowanie. 6 października powierzył on misję utworzenia rządu Abdiemu Farahowi Szirdonowi, któremu 17 października parlament udzielił wotum zaufania większością 215 głosów. 4 listopada Szirdon ogłosił skład swojego gabinetu, w którym teki szefa dyplomacji i wicepremiera objęła Fausija Jusuf Hadzi Adan, pierwsza kobieta na tych stanowiskach w historii Somalii. Wcześniej, 23 marca, w wieku 77 lat zmarł Abdullahi Jusuf Ahmed, prezydent Somalii w ramach TFG w latach 2004–2008.

30 czerwca – Icchak Szamir, urodzony w Różanach k. Brześcia (Białoruś) jako Icchak Jeziernicki, premier Izraela w latach 1986–1992, zmarł w wieku 96 lat w Tel Awiwie.

7 lipca – W Libii odbyły się wybory do 200-mandatowego jednoizbowego Generalnego Kongresu Narodowego. Na mocy przyjętych regulacji wyborczych 120 mandatów objęli przez głosowanie większościowe nominalnie niezależni kandydaci. Według ogłoszonych 17 lipca wyników z pozostałych 80 miejsc partyjnych 39 uzyskał blok kilkuset umiarkowanych partii, stronnictw i organizacji pozarządowych Sojusz Sił Narodowych (NFA) kierowany przez b. premiera Mahmuda Dżibrila (48,1% głosów), kolejnych 17 – islamistyczna partia Sprawiedliwość i Budowa Mohameda Sowana (10,3%), a Partia Frontu Narodowego Muhammada Megarjefa (NFP) – 3 (4,1%). 8 sierpnia Tymczasowa Rada Narodowa, która dwa dni przed wyborami zdecydowała, że konstytuanta nie zostanie wyłoniona przez parlament, ale w późniejszym terminie w wyborach bezpośrednich, przekazała Kongresowi władzę. 9 sierpnia na jego przewodniczącego i tym samym *de facto* głowę państwa został wybrany Megarjef, który pokonał niezależnego prawnika – obrońcę praw człowieka Alego Zidana stosunkiem głosów 113 do 85. 12 września w drugiej turze głosowania nad nominacją izby na premiera urzędujący wicepremier Mustafa Abuszagur wygrał z Dżibrilem stosunkiem głosów 96 do 94. Jako że Abuszaguru nie udało się sformować rządu, 14 października Kongres powierzył tę misję Zidanowi, który 93 głosami przeciw 85 wygrał głosowanie z kandydatem partii Sprawiedliwość i Budowa Mohammedem al-Hararim. 14 listopada gabinet Zidana uzyskał wotum zaufania i przejął rządy od Abdurrahima el-Kaiba. Na wicepremiera Zidan wybrał Awada al-Barasiego, członka Stowarzyszenia Braci Muzułmanów. Zidan w przemówieniu inauguracyjnym zobowiązał się zrobić co w jego mocy dla „narodu opartego na rządach prawa, prawach człowieka, demokracji, wierze w Boga i Jego Proroka oraz dla państwa opartego na islamie”.

15 lipca – Dwuetapowe wybory parlamentarne w Republice Konga (druga tura odbyła się 5 sierpnia) przyniosły zwycięstwo i większość w izbie niższej Kongijskiej Partii Pracy prezydenta Denisa Sassou Nguesso, która zdobyła 89 na 139 mandatów. Główne partie opozycyjne, Kongijski Ruch na rzecz Demokracji i Integralnego Rozwoju oraz Panafrkańska Unia na rzecz Socjaldemokracji, uzyskały po 7 mandatów.

13 sierpnia – Szamil Aleskerow (Azerbejdżan) przejął od Mohammada Marufiego (Afganistan) stanowisko sekretarza generalnego Organizacji Współpracy Gospodarczej (ECO).

20 sierpnia – W wieku 57 lat w Brukseli zmarł premier Etiopii Meles Zenawi, który jako przywódca Etiopskiego Ludowo-Rewolucyjnego Frontu Demokratycznego obalił w 1991 r. rządy Mengystu Hajle Marjama i przejął pełnię władzy w kraju. W latach 1991–1995 był prezydentem Etiopii, a od 1995 r. nieprzerwanie szefem rządu. Do istotnych czynów w czasie jego rządów można zaliczyć m.in. pokojowe referendum o secesji Erytrei (1991 r.), wprowadzenie systemu federalnego opartego na zróżnicowaniu etnicznym (1994 r.), pierwsze wielopartyjne wybory parlamentarne i wejście opozycji do parlamentu (2000 r.) oraz pierwszy w historii kraju dwucyfrowy wzrost gospodarczy (2006 r.). Był on również sojusznikiem USA w walce z Al-Kaidą i autorem etiopskich interwencji zbrojnych w Somalii, także w ramach misji AMISOM. Jego obowiązki przejął wicepremier i szef dyplomacji Hailemariam Desalegn, który 21 września został wybrany na nowego premiera.

31 sierpnia – W rezultacie wyborów parlamentarnych w Angoli większość w 220-osobowej izbie zachował Ludowy Ruch Wyzwolenia Angoli – Partia Pracy (MPLA) urzędującego prezydenta José dos Santosa, który otrzymał 71,8% głosów i 175 mandatów. Na mocy przyjętej w 2010 r. konstytucji uzyskanie przez MPLA większości dało automatycznie jej liderowi urząd prezydenta, dzięki czemu dos Santos po raz pierwszy w karierze został prawomocnie wybrany na urząd, który sprawował od 1979 r. Narodowy Związek na rzecz Całkowitej Niepodległości Angoli (UNITA) Isaíasa Samakuy, główna siła opozycyjna, uzyskał 18,7% głosów i 32 mandaty.

4 października – Parlament turecki wyraził zgodę na przekraczanie granicy syryjskiej na potrzeby realizowanych przez Turcję operacji wojskowych.

15 października – Przewodniczącym Komisji Unii Afrykańskiej została Nkosazana Dlamini-Zuma, b. żona urzędującego prezydenta RPA Jacoba Zumy, od 1994 r. pełniąca bez przerwy funkcje ministerialne w rządzie tego kraju. Zastąpiła na tym stanowisku urzędującego od 2008 r. Jeana Pinga (Gabon).

16 października – 12. szczyt Organizacji Współpracy Gospodarczej (ECO) przyjął w Baku deklarację, w której zawarto wizję rozwoju organizacji. Prezydent Azerbejdżanu Ilham Alijew objął w niej roczne rotacyjne przewodnictwo po tureckim premierze Recepie Erdoğanie.

14 listopada – Od zabójstwa Ahmeda Dżabariiego, dowódcy Brygad al-Kassam, wojskowego skrzydła Hamasu, przeprowadzonego przez chirurgiczne uderzenie z powietrza, rozpoczęła się izraelska operacja zbrojna w Gazie pod nazwą „Kolumna Chmur”. Jej deklarowanym celem było zatrzymanie ataków raketowych z Gazy na terytorium Izraela oraz osłabienie zdolności wojskowych palestyńskich bojowników. Według Hamasu w wyniku tej operacji zginęły 133 osoby, w tym 53 cywilów, a 840 zostało rannych. Odpowiedzią Hamasu było wzmoczenie ostrzału raketowego i moździerzowego w ramach operacji nazwanej „Kamienie z Wypalanej Gliny”, w wyniku którego m.in. na Be'er Szewę, Aszdod, Aszkelon oraz po raz pierwszy od wojny w Zatoce także na Tel Awiw spadło ok. 1,5 tys. pocisków, głównie rosyjskich Gradów, irańskich Fadzrów 5 i rodzimej produkcji Kassamów, zabijając łącznie 6 Izraelczyków i raniąc 240. 21 listopada szefowie dyplomacji USA i Egiptu wynegocjowali zawieszenie broni, które następnie zostało zaakceptowane przez Izrael i Hamas. Na stanowisku dowódcy Brygad al-Kassam Dżabariiego zastąpił Mohammed Deif.

17 listopada – Wybory parlamentarne i prezydenckie w Sierra Leone utrzymały władzę prezydenta Ernesta Bai Koromy. Ubiegając się o reelekcję w rywalizacji z dotychczasowym wiceprezydentem Samuelem Sam-Sumuną, zdobył on na czele swojej partii Kongresu Wszelchudowego 58,7% głosów, co przelożyło się na 67 mandatów w 124-osobowym parlamencie. Główna partia opozycyjna, Partia Ludowa Sierra Leone kierowana przez Juliusa Maadę Bio, rywała Koromy w wyborach prezydenckich, uzyskała 37,4% głosów i 42 mandaty.

2 grudnia – Wybory do parlamentu Burkina Faso wygrała partia prezydenta Blaise'a Compaoré – Kongres dla Demokracji i Postępu. Uzyskała ona 48,7% głosów i 70 mandatów w 111-osobowym Zgromadzeniu Narodowym. Dotychczasowa główna siła opozycyjna, Sojusz na rzecz Demokracji i Federacji – Afrykańskie Zrzeszenie Demokratyczne, zdobyła 11,2% głosów i 19 mandatów. Tyle samo mandatów uzyskała również nowa siła polityczna – Unia dla Postępu i Reformy. Luc-Adolphe Tiao pozostał premierem.

7 grudnia – Prezydent Ghany John Dramani Mahama (Narodowy Kongres Demokratyczny) zapewnił sobie reelekcję, pokonując w wyborach prezydenckich Nanę Akufo-Addo (Nowa Partia Patriotyczna) większością 50,7% głosów. Partie obu liderów, które w równoległych wyborach parlamentarnych osiągnęły wyniki odpowiednio 46,4% i 47,5%, powiększyły swoje parlamentarne reprezentacje w obecnie 275-osobowej izbie dzięki zwiększeniu jej składu o 45 mandatów, obejmując ich łącznie odpowiednio 148 i 123.

AZJA I PACYFIK

3 stycznia – *Nitijela*, parlament Wysp Marshalla, wybrał Christophera Loeaka na prezydenta państwa. Jego kontrkandydatem był dotychczasowy prezydent Jurelang Zedkaia. 10 stycznia Loeak rozpoczął urzędowanie.

12 stycznia – Z polecenia prezydenta Birmy (Myanmaru) Theina Seina b. premier tego kraju, Khin Nyunt, został zwolniony z aresztu domowego, w którym odbywał zasadzoną mu w 2005 r. karę 44 lat pozbawienia wolności. Amnestia objęła również m.in. liderów ruchów studenckich

z 1988 r., „szafranowej rewolucji” z 2007 r., opozycyjnych dziennikarzy i blogerów oraz lidera mniejszości narodowej Szanów, Khun Htun Oo, skazanego za zdradę stanu. 16 marca Birma podpisała z Międzynarodową Organizacją Pracy memorandum o zakończeniu do 2015 r. procedury pracy przymusowej. 2 kwietnia bank centralny kraju urealnił oficjalny kurs dolarowy kiata z obowiązujących oficjalnie od 1977 r. 6,4 do 818 MMK za 1 USD. 20 sierpnia Tint Swe, dyrektor w Ministerstwie Informacji odpowiedzialny za cenzurę prewencyjną, obowiązującą od 1964 r., ogłosił jej zniesienie. 19 listopada Barack Obama jako pierwszy w historii prezydent USA złożył wizytę w Birmie.

13 stycznia – W powszechnych wyborach prezydenckich na Kiribati większością 42,2% głosów zwyciężył mający chińskie korzenie urzędujący od 2003 r. prezydent Anote Tong. Jego główny rywal Tetaua Taitai otrzymał 35% głosów.

14 stycznia – Na Tajwanie odbyły się równoległe wybory prezydenckie i parlamentarne. W wyścigu prezydenckim zwyciężył urzędujący prezydent Ma Ying-jeou (Kuomintang, KMT), zdobywając 51,6% głosów. Jego główna kontrkandydatka, Tsai Ing-wen z Demokratycznej Partii Postępowej (DPP), uzyskała 45,6% głosów. Ma poprowadził również do zwycięstwa Koalicję Wszechniebieską z KMT na czele, która zdobyła 44,5% głosów, i wspólnie z koalicjantami uzyskał 67 mandatów w 113-osobowym Yuanie Ustawodawczym. DPP otrzymała 34,6% głosów, co dało kierowanej przez nią Koalicji Wszechzielonej 43 mandaty. Głównym tematem obu kampanii były zasady utrzymywania relacji z ChRL. 20 maja Ma rozpoczął drugą kadencję z Wu Den-yih, dotychczasowym premierem, jako wiceprezydentem.

15 stycznia – W wyborach do 107-mandatowego kazachskiego Medżlisu uznanych przez OBWE za niespełniające podstawowych standardów demokratycznych wszystkie mandaty uzyskały partie sprzyjające prezydentowi Nursułtanowi Nazarbajewowi. 83 z nich otrzymała prezydencka Narodowa Partia Demokratyczna „Nur Otan” („Światło Ojczyzny”), która według oficjalnych wyników osiągnęła wynik 81% głosów. 20 stycznia na przewodniczącego izby wybrany został Nurlan Nigmatulin, wiceszef „Nur Otan”.

22 stycznia – Fathimath Dhiyana Saeed (Malediwy) zrezygnowała ze stanowiska sekretarza generalnego Południowoazjatyckiego Stowarzyszenia Współpracy Regionalnej (SAARC) w związku z kierowanymi przez rząd jej kraju oskarżeniami o zaangażowanie w sprawy wewnętrzne. Do 12 marca, kiedy stanowisko to objął jej rodak Ahmed Saleem, b. szef malediwijskiej Komisji Praw Człowieka, obowiązki sekretarza generalnego SAARC pełniła Lankijka Damayanthi Rajapakse, dyrektor w sekretariacie organizacji.

26 stycznia – Około 20 żołnierzy pod dowództwem płk. Yaury Sasy zajęło koszary Taurama i siedzibę sztabu armii Papui-Nowej Gwinei w Port Moresby oraz zatrzymało jej głównodowodzącego Francisa Agwiego, domagając się przywrócenia b. premiera Michaela Somare (Partia Sojuszu Narodowego, NAP) na ten urząd po tym, jak Sąd Najwyższy uznał w grudniu 2011 r. bezprawność jego usunięcia z urzędu w kwietniu ubiegłego roku, wnioskuje o przywrócenie mu stanowiska. 28 stycznia Sasa został aresztowany, a 30 stycznia zbuntowani żołnierze złożyli broń.

31 stycznia – Powołane w 2010 r. w Nha Trang (Wietnam) Biuro Badań Makroekonomicznych ASEAN+3 z b. wiceszefem Banku Chin Weiem Benhua jako jego dyrektorem zostało oficjalnie otwarte w Singapurze. 3 maja na spotkaniu ministrów finansów ASEAN+3 (ASEAN+3-FMM) w Manili na podstawie ekspertyzy AMRO kapitał Uwielostronnionej Inicjatywy z Chiang Mai (CMIM) został podniesiony do 240 mld USD i nazwany Instrumentem Stabilności CMIM (CMIM-SF), a próg niewarunkowania przez MFW pożyczek otrzymywanych z tego źródła podwyższony do 30% wartości praw ciągnięcia w nim danego kraju, z zapowiedzią dalszego odroczenia od wiązania kredytowania ze zgodą MFW. Ministrowie zdecydowali też o udostępnieniu

państwom własnej Ostrożnościowej Linii Kredytowej CMIM (CMIM-PL). Tym samym japoński plan stworzenia Azjatyckiego Funduszu Walutowego, powstrzymany przez USA w 1997 r., został w zasadzie zrealizowany 15 lat później pod inną nazwą.

12 lutego – Urzędujący prezydent Turkmenistanu Kurbanguły Berdymuhamedow uzyskał reelekcję, zdobywając według oficjalnych wyników 97,1% głosów.

28 lutego – Rozpoczęły się trwające do 9 marca wspólne manewry wojskowe USA i Korei Południowej pod nazwą „Kluczowa Nieugiętość” (*Key Resolve*), w które zaangażowane było ok. 2,1 tys. żołnierzy amerykańskich i 200 tys. południowokoreańskich. Od 1 marca do 30 kwietnia w ramach będących ich kontynuacją manewrów „Młody Orzeł” (*Foal Eagle*) z armią południowokoreańską ćwiczyło dalszych 11 tys. żołnierzy USA. Wspólną operację poprzedziły południowokoreańskie manewry morskie z użyciem ostrej amunicji na wodach spornych z Koreą Północną.

18 marca – George Siaosi Tupou V, król Tonga panujący od 2008 r., zmarł w wieku 63 lat. Tego dnia na tron tongijski jako Tupou VI wstąpił jego 53-letni brat Lavaka Ata ‘Ulukālala, oficjalny następca tronu.

1 kwietnia – W Birmie (Myanmar) odbyły się wybory uzupełniające (do podziału było 46 mandatów) do obu izb parlamentu, w których czoło Partii Solidarności i Rozwoju Unii (USDP) prezydenta Theina Seina stawiała ponownie zarejestrowana w grudniu 2011 r. główna siła opozycyjna, Narodowa Liga na rzecz Demokracji (NLD) kierowana przez Aung San Suu Kyi. NLD wygrała w 41 z 44 okręgów, w których wystawiła kandydatów, obejmując 37 mandatów w 440-osobowej Izbie Reprezentantów (*Pyithu Hluttaw*) i 4 w 224-osobowej Izbie Narodowości (*Amyotha Hluttaw*), wcześniej kontrolowanych przez USDP. Aung San Suu Kyi, która kandydowała w okręgu Kawhmu w b. stolicy Yangonie (Rangunie), uzyskała mandat przy większości 85,4% głosów.

11 kwietnia – W wyborach do 300-osobowego jednoizbowego Zgromadzenia Narodowego (*Gukhoe*) Republiki Korei rządząca Partia Saenuri („Nowa Rubież”) kierowana przez Park Geun-hye zdobyła 42,8% głosów. Tym samym większość Saenuri zmniejszyła się do 152 mandatów ze 176 w poprzedniej kadencji. Główna siła opozycyjna, Zjednoczona Partia Demokratyczna (DUP) z Han Myeong-sook na czele, osiągnęła wynik 36,5% głosów i zwiększyła swoją pozycję w parlamencie do 127 mandatów. 19 grudnia wybory prezydenckie wygrała Park Geun-hye, córka Parka Chung-hee, prezydenta w latach 1963–1979. Uzyskując 51,6% głosów, pokonała w nich Moon Jae-ina, kandydata DUP (48% głosów). Stała się tym samym pierwszą w historii Korei kobietą, która będzie sprawowała urząd prezydenta.

16 kwietnia – Druga tura wyborów prezydenckich w Timorze Wschodnim przyniosła zwycięstwo José Marii Vasconcelosa, zwierzchnika sił zbrojnych, lepiej znanego pod pseudonimem Taur Matan Ruak („dwoje bystrych oczu” w języku tetum), kandydata popieranego przez Kongres Narodowy na rzecz Odbudowy Timoru (CNRT) premiera Xanany Gusmão. Zdobył on 61,2% głosów. Jego kontrkandydatem był Francisco Guterres z Frontu Rewolucyjnego Niepodległego Timoru Wschodniego (FRETILIN), b. przewodniczący parlamentu. W pierwszej turze, która odbyła się 17 marca, odpadł urzędujący prezydent José Ramos-Horta, startujący jako kandydat niezależny. 20 maja Ramos-Horta przekazał Vasconcelosowi urząd, utrzymując funkcję szefa UNIOGBIS, którą sprawował od 2 stycznia. W wyborach parlamentarnych 7 lipca CNRT otrzymał 36,7% głosów i 30 na 65 możliwych mandatów, a FRETILIN kierowany przez b. premiera Mariego Alkatiriego – 29,9% głosów i 25 mandatów. Gusmão pozostał premierem. W związku z pokojowym przebiegiem wyborów 31 grudnia Zintegrowana Misja NZ w Timorze Wschodnim (UNMIT), przedłużona 23 lutego rezolucją Rady Bezpieczeństwa NZ nr 2037, została oficjalnie zakończona. Wcześniej, 6 marca, w wieku 75 lat zmarł Francisco Xavier do Amaral, pierwszy prezydent państwa przed jego aneksją przez Indonezję w 1975 r.

5 maja – W Japonii jako ostatni w kraju wyłączony został reaktor w Tomari (prefektura Hokkaidō); odtąd Japonia po raz pierwszy od 1970 r. została pozbawiona energii jądrowej.

2 czerwca – W trakcie obrad trzydniowego (1–3 czerwca) Dialogu Szangri-La w Singapurze poświęconego tematyce bezpieczeństwa w regionie Azji i Pacyfiku sekretarz obrony USA Leon Panetta ogłosił zerwanie z parytetem w dyslokacji floty USA między Atlantykiem i Pacyfikiem, zapowiadając zmianę formuły na podział: 60% dla Pacyfiku, 40% dla Atlantyku oraz priorytet dla pierwszego z tych akwenów we wprowadzaniu do służby nowych, bardziej zaawansowanych technicznie jednostek.

18 czerwca – Kim Dzong-un został oficjalnie Najwyższym Przywódcą DPRK i marszałkiem armii północnokoreańskiej.

23 czerwca – Rozpoczął się trwający do 13 lipca proces wyborów do Parlamentu Narodowego Papui-Nowej Gwinei, wydłużony z powodu problemów logistycznych. Wygrał je Narodowy Kongres Ludowy (PNC) urzędującego premiera Petera O’Neilla, który uzyskał 24,3% głosów i 27 mandatów. NAP Michaela Somare’a, jego poprzednika na tym urzędzie, uzyskała 6,3% i 7 mandatów. Partia PNG Beldena Namaha, sojusznika O’Neilla podczas odsunięcia NAP od władzy w 2011 r. i wicepremiera w jego gabinecie, zdobyła 7,2% głosów i 8 mandatów. Powierzenie 3 sierpnia O’Neillowi misji powołania nowego rządu przez gubernatora generalnego Michaela Ogio zakończyło kryzys polityczny w PNG trwający od hospitalizacji Somare’a w kwietniu 2011 r. O’Neill porozumiał się z niedawnym oponentem w sprawie powstania koalicji rządowej wokół PNC i NAP, a Namah stanął na czele opozycji.

24 czerwca – ChRL przeprowadziła udaną misję załogową na orbicie okołoziemskiej – pojazd kosmiczny Shenzou-9 z trójosobową załogą, w tym pierwszą w historii Chinką (Liu Yang), wyniesiony rakieta Długi Marsz 2F, zadokował w chińskim module orbitalnym Tiangong-1. Tym samym Chiny stały się trzecim państwem po USA i Rosji, które zrealizowały tego rodzaju misję.

28 czerwca – Wybory do mongolskiego 76-osobowego Wielkiego Churału Państwowego wygrała Partia Demokratyczna (DP) Norowyna Altanchujaga, do stycznia wchodząca w skład koalicji rządowej, która zdobyła 35,3% głosów i 31 mandatów. Rządząca Mongolska Partia Ludowa (MPP) premiera Suchbaataryna Batbołda, która w 2010 r. wróciła do oryginalnej nazwy sprzed 1924 r. przez odrzucenie przymiotnika „Rewolucyjna”, osiągnęła wynik 31,3% głosów i 25 mandatów. Przeciwnicy zmiany nazwy oraz liberalnej polityki koncesji wydobywczych dla zagranicznych koncernów, tj. Rio Tinto, którym patronował b. prezydent i b. premier Nambaryn Enchbajar, dokonali rozłamu z MPP i uczestniczyli w wyborach jako MPRP w ramach bloku Koalicja Sprawiedliwości, który uzyskał 22,3% głosów i 11 mandatów. Sam Enchbajar nie mógł ubiegać się o mandat, gdyż 8 czerwca Generalny Komitet Wyborczy odmówił mu rejestracji jego kandydatury. Od 13 kwietnia przez miesiąc był on zatrzymany pod zarzutem dopuszczenia się korupcji w czasie sprawowania urzędu, 14 maja został jednak wypuszczony za kaucją w rezultacie strajku głodowego, a 2 sierpnia – skazany na 4 lata więzienia i 1,7 mld tugrików (ok. 1,3 mln USD) grzywny. Mimo to 19 lipca DP porozumiała się z jego Koalicją Sprawiedliwości w sprawie utworzenia większości rządowej z Altanchujagiem jako premierem, który 10 sierpnia otrzymał w Churale wotum zaufania.

19 lipca – Na nowego prezydenta Indii został wybrany członek Kongresu, b. minister finansów Pranab Mukherjee (Zachodni Bengal), który wygrał z kandydatem niezależnym, b. spikerem izby niższej parlamentu (*Lok Sabha*) Purno Agitokiem Sangmą (Meghalaya) stosunkiem głosów elektorskich 713 763 do 315 987. 25 lipca Mukherjee przejął urząd od ustępującej z niego Pratibhy Patil.

19 lipca – Parlament Samoa jednomyślnie wybrał urzędującego prezydenta Tupuolę Efięgo na drugą kadencję; ten zaś z kolei zatrzymał na stanowisku premiera Tuilaepę Malielegaoi, zajmującego je od 1998 r.

30 lipca – W północnych i zachodnich Indiach doszło do największej w historii awarii sieci elektrycznej, która pozbawiła prądu najpierw 320 mln, a 31 lipca 620 mln ludzi.

11 września – Rząd japoński za ok. 2 mld jenów (26 mln USD) odkupił od rodziny Kurihara trzy (Minami-kojima, Kita-kojima i Uotsuri) z pięciu wysp archipelagu Senkaku (Diaoyu), o który toczy się spór z Chinami. Wcześniej, 16 kwietnia, intencję kupna wysp przedstawiły również władze metropolitalne Tokio. W odpowiedzi na incydenty wokół wysp, m.in. na zatrzymanie 16 sierpnia przez japońską straż przybrzeżną aktywistów z Hongkongu, którzy przybili do spornych wysp, 19 sierpnia odbyły się w Chinach masowe protesty antyjapońskie, a chiński MSZ złożył oficjalny protest w ambasadzie Japonii. Druga fala protestów (obejmująca ponad 180 miast) wybuchła w Chinach po zakupie wysp i trwała do ok. 18 września, czyli rocznicy incydentu mukdeńskiego, który w 1931 r. rozpoczął japońską inwazję w Mandżurii. Ich rezultatem były m.in. blokady i próby niszczenia mienia japońskich placówek dyplomatycznych i konsularnych oraz podpalenia mienia japońskich podmiotów prywatnych w Chinach, m.in. fabryki Panasonica i sklepu Toyoty w Shandongu, a także wezwania do bojkotu towarów japońskich. Spowodowało to 26 września decyzję japońskich koncernów motoryzacyjnych o czasowym zawieszeniu działalności w Chinach. 16 września rząd chiński ogłosił złożenie do Komisji NZ ds. Granic Szelfu Kontynentalnego wniosku o rozciągnięcie chińskiej kontroli nad szelfem do Rowu Okinawy, czyli na obszarze obejmującym sporny archipelag. 25 września 50 tajwańskich statków skonfrontowało się bez wymiany ognia z okrętami japońskiej straży przybrzeżnej na jego wodach.

15 października – W wieku 89 lat w Pekinie zmarł Norodom Sihanouk, monarcha Kambodży w latach 1941–1955 i 1993–2004 oraz wielokrotny premier tego kraju w latach 1945–1960. Jego syn i następca król Norodom Sihamoni oraz premier Hun Sen udali się do Pekinu w celu odebrania ciała. Według kambodżańskiej telewizji publicznej 1,2 mln Khmerów pojawiło się na trasie konduktu przewożącego 18 października ciało Sihanouka do pałacu królewskiego w Phnom Penh. Zostało ono zabalsamowane i wystawione na widok publiczny, a właściwe ceremonie pogrzebowe – przełożone na rok 2013.

30 października – Wybory do 52-osobowego parlamentu Vanuatu nominalnie wygrała Partia Naszej Ziemi b. premiera Edwarda Natapei (8 mandatów), ale na stanowisku premiera pozostał Sato Kilman, lider Partii Postępu Ludowego (6 mandatów).

6 listopada – Tommy Remengesau, b. prezydent Palau, stosunkiem głosów 58% do 42% wygrał wybory prezydenckie. Kontrkandydatem był urzędujący na stanowisku głowy państwa Johnson Toribiong.

15 listopada – Rozpoczęty 8 listopada XVIII Zjazd Komunistycznej Partii Chin (KPCh) wyłonił skład Komitetu Centralnego na lata 2012–2017, który na swoim pierwszym plenum wybrał skład Biura Politycznego odzwierciedlający zmianę pokoleniową w tej partii – w jego skład nie wszedł ani przewodniczący państwa Hu Jintao, ani premier Wen Jiabao. W zmniejszonym z dziewięciu do siedmiu osób składzie Komitetu Stałego Biura Politycznego znaleźli się dwaj jego poprzedni członkowie: dotychczasowy wiceprzewodniczący państwa, przewodniczący Centralnej Szkoły Partyjnej KPCh i jej nowo wybrany sekretarz generalny Xi Jinping, który objął tego dnia po Hu Jintao również funkcję przewodniczącego Centralnej Komisji Wojskowej KPCh, oraz dotychczasowy pierwszy wicepremier Rady Państwa Li Keqiang. Nowo wybrani członkowie Komitetu Stałego to: Zhang Dejiang, Yu Zhengsheng, Liu Yunshan, Wang Qishan i Zhang Gaoli.

25 listopada – W Filipiny uderzył tajfun Bopha (piątej kategorii). Do 9 grudnia, kiedy Bopha osłabł, w jego wyniku śmierć poniosło ponad tysiąc ludzi, a następne ponad 800 uznano za zaginione. Straty materialne wyceniono na ponad 1 mld USD, co uczyniło go najkosztowniejszym tajfunem w historii Filipin.

30 listopada – W wieku 92 lat zmarł Inder Kumar Gujral, premier Indii w latach 1997–1998, autor nazwanej jego imieniem doktryny polityki zagranicznej określającej ramy pokojowych relacji regionalnych w Azji Południowej.

10 grudnia – Iadżuddin Ahmed, prezydent Bangladeszu w latach 2002–2009, zmarł w Bangkoku w wieku 81 lat.

16 grudnia – W Japonii odbyły się przyspieszone wybory parlamentarne do 480-osobowej Izby Reprezentantów (*Shūgiin*). Premier Yoshihiko Noda (Partia Demokratyczna Japonii, DPJ) 16 listopada rozwiązał parlament w związku z brakiem większości dla uchwalenia nowych rozwiązań budżetowych. W 2012 r. japońska scena polityczna uległa rekonfiguracji dzięki sformowaniu z mniejszych ugrupowań dwóch nowych partii żywiących ambicje odegrania roli „trzeciej siły” – 12 września nacjonalistycznej Partii Odnowy Japonii (JRP) z b. burmistrzem Tokio Ishiharą Shintarō na czele oraz 28 listopada liberalno-ekologicznej Partii Jutra Japonii (TPJ) kierowanej przez gubernator prefektury Shiga Yukiko Kadę z b. prominentnym politykiem DPJ Ichirō Ozawą w składzie. DPJ doświadczyła dotkliwej porażki wyborczej, uzyskując zaledwie 57 mandatów (w tym 22,8% głosów większościowych i 15,5% oddanych na listy partyjne). Do władzy powróciła po trzech latach Partia Liberalno-Demokratyczna (LDP) kierowana ponownie przez Shinzō Abe, jej lidera i premiera w latach 2006–2007, która uzyskała 43% głosów większościowych i 27,8% oddanych na listy partyjne. Przełożyło to się na 294 mandaty, a wspólnie ze zdeklarowanym koalicjantem LDP, buddyjsko-demokratyczną Partią Sprawiedliwości (NKP) Natsuo Yamaguchiego – 325, po raz pierwszy w powojennej historii kraju dając koalicji rządowej większość w izbie niższej potrzebną do zmiany konstytucji. Trzeci wynik (54 mandaty) uzyskała opowiadająca się za porzuceniem przez Japonię formalnego statusu państwa cywilnego JRP. 26 grudnia drugi gabinet Abe został zaprzysiężony przed cesarzem Akihito.

AMERYKI

1 stycznia – Saint-Barthélemy, francuska zbiorowość zamorska na Karaibach, została na wniosek Francji wyłączona z Unii Europejskiej.

1 stycznia – Brazylijczyk Jeferson Miola objął po Argentyńczyku Agustínie Colombo funkcję dyrektora Sekretariatu Wykonawczego Wspólnego Rynku Południa (MERCOSUR). 31 lipca piątym członkiem MERCOSUR została Wenezuela.

7 marca – Wybory parlamentarne w Belize przyniosły zwycięstwo rządzącej Zjednoczonej Partii Demokratycznej (UDP) premiera Deana Barrowa, która uzyskała 50,4% głosów i 17 mandatów w 31-osobowej Izbie Reprezentantów. Opozycyjna Zjednoczona Partia Ludowa (PUP) zdobyła 47,5% głosów i 14 mandatów. Barrow zachował stanowisko premiera.

11 marca – Maria Mejía (Kolumbia) tymczasowo przejęła obowiązki sekretarza generalnego Unii Narodów Południowoamerykańskich (UNASUR). Stanowisko to wakowało od czasu śmierci pierwszego sekretarza generalnego UNASUR b. prezydenta Argentyny Néstora Kirchnera w październiku 2011 r. Mejía opuściła je 1 kwietnia, a dopiero 11 czerwca objął je b. wenezuelski szef dyplomacji Alí Rodríguez. 22 czerwca ze stanowiska przewodniczącego *pro tempore* UNASUR zrezygnował prezydent Paragwaju Fernando Lugo w związku z usunięciem go tego dnia z urzędu przez parlament. 29 czerwca zastąpił go Ollanta Humala, prezydent Peru.

11 marca – W wyborach do 84-osobowego Zgromadzenia Ustawodawczego Salwadoru zwyciężył opozycyjny wobec prezydenta Mauricio Funesa Republikański Sojusz Nacjonalistyczny (ARENA), który zdobył 39,8% głosów i 33 mandaty. Front Wyzwolenia Narodowego Farabundo Martí (FMLN), z którego wywodzi się Funes, poprowadzony do wyborów przez Medardo Gonzálezę, uzyskał wynik 36,7% głosów i 31 mandatów. 9,6% głosów i 11 mandatów otrzymał Wielki Sojusz na rzecz Jedności Narodowej (GANA) kierowany przez Eliásę Saćę, którego parlamentarzyści w ubiegłej kadencji opuścili ARENA i wspierali administrację Funesa.

1 kwietnia – Miguel de la Madrid, prezydent Meksyku w latach 1982–1988, zmarł w wieku 77 lat.

12 kwietnia – Alfonso Múnera (Kolumbia) zastąpił Luisa Andrade (Gwatemala) na stanowisku sekretarza generalnego Stowarzyszenia Państw Karaibskich.

7 maja – Liberalna Partia Postępu (PLP) pod przywództwem b. premiera Perry'ego Christie zdecydowanie wygrała wybory parlamentarne na Bahamach, odsuwając od władzy rządzący Wolny Ruch Narodowy (FNM) urzędującego premiera Huberta Ingrahama. Obie partie zdobyły odpowiednio 48,6% i 42,1% głosów oraz 29 i 9 miejsc w 38-mandatowej izbie. 8 maja Christie po raz trzeci w karierze stanął na czele rządu.

20 maja – Wybory prezydenckie na Dominikanie większością 51,2% głosów wygrał Danilo Medina z Dominikańskiej Partii Wyzwolenia (PLD), startując w nich w parze z Margaritą Cedeño de Fernández, pierwszą damą w czasie urzędowania jej męża Leonela Fernández (PLD) w latach 2004–2012, jako kandydatką na wiceprezydenta. Kontrkandydatem Mediny był prezydent w latach 2000–2004 Hipólito Mejía z Dominikańskiej Partii Rewolucyjnej (PRD), który otrzymał 46,9% głosów. 16 sierpnia Medina i Cedeño de Fernández rozpoczęli urzędowanie w miejsce ustępującego Fernández i dotychczasowego wiceprezydenta Rafaela Alburquerque.

20 czerwca – Podczas trzeciej konferencji NZ ds. zrównoważonego rozwoju w Rio de Janeiro (Rio+20) sekretarz generalny Organizacji Traktatu Współpracy Amazońskiej (ACTO) Alejandro Gordillo ogłosił jej wizję walki z deforestacją Amazonii.

21 czerwca – Izba Deputowanych Paragwaju stosunkiem głosów 76 do 1 przegłosowała usunięcie Fernando Lugo z urzędu prezydenta tego kraju. 22 czerwca Senat stosunkiem głosów 39 do 4 podtrzymał werdykt izby niższej i tym samym wyniósł dotychczasowego wiceprezydenta Federico Franco na urząd głowy państwa. Impeachment został przeprowadzony na podstawie art. 225 konstytucji Paragwaju. 23 czerwca Międzypaństwowa Komisja Praw Człowieka uznała usunięcie głowy państwa z urzędu w ciągu 24 godzin za nieakceptowalne naruszenie rządów prawa, a Lugo zapowiedział zaskarżenie sprawy do Międzypaństwowego Trybunału Praw Człowieka, jednak po uznaniu tej decyzji 25 czerwca przez paragwajski Sąd Najwyższy za zgodną z konstytucją odstąpił od tego zamiaru. Państwa latynoamerykańskie w przeważającej większości zaprotestowały przeciwko usunięciu Lugo z urzędu – Dominikana, Boliwia, Kuba, Wenezuela, Ekwador, Brazylia, Argentyna, Chile, Kolumbia, Peru i Meksyk wycofały ambasadorów, Salwador i Nikaragua ogłosiły, że nie uznają rządu Franco, a Kostaryka zaoferowała Lugo azyl. Na wniosek prezydent Brazylii Dilma Rousseff 29 czerwca Paragwaj został zawieszony w prawach członka MERCOSUR i UNASUR.

1 lipca – Meksykanie dokonali wyboru prezydenta, składu obu izb parlamentu i władz stanowych. Partia Rewolucyjno-Instytucjonalna (PRI) zdobyła łącznie 212 mandatów w 500-osobowej Izbie Deputowanych i 10 na 32 miejsca w Senacie. Partia Czynu Narodowego (NAP) ustępującego prezydenta Felipe Calderóna zdobyła ich odpowiednio 62 i 8, a Partia Rewolucji Demokratycznej (PRD) – 44 i żadnego w Senacie. Na prezydenta wybrany został Enrique Peña Nieto (PRI), zdobywając według oficjalnych wyników 39,1% głosów. Jego głównymi kontrkandydatami byli Andrés Manuel López Obrador (PRD), który uzyskał 32,4% głosów, i Josefina Vázquez Mota (NAP) – 26% głosów. 12 lipca López Obrador zaskarżył wynik wyborów do Trybunału Wyborczego Sądownictwa Federalnego, zarzucając PRI fałszerstwa i żądając unieważnienia wyborów. Do 30 sierpnia, kiedy skarga została oddalona przez Trybunał, były organizowane protesty uliczne przeciw Peña Nieto, towarzyszyły one również jego zaprzysiężeniu na urząd prezydenta 1 grudnia.

2 lipca – Robby Ramlakhan (Surinam) został nowym sekretarzem generalnym ACTO, zastępując na tym stanowisku Alejandro Gordillo (Peru).

25 lipca – Kolumbijczyk Héctor Rojas objął po Boliwijce Rebecce Delgado roczną funkcję przewodniczącego Parlamentu Andyjskiego.

10 sierpnia – W konsekwencji powołania przez Organizację Państw Wschodnich Karaibów (OECS) Wspólnoty Gospodarczej przez rewizję traktatu z Basetterre, która weszła w życie w styczniu 2011 r., w Antigui i Barbudzie odbyło się inauguracyjne spotkanie Zgromadzenia OECS. Na jego spikera został wybrany Rene Baptiste (Saint Vincent i Grenadyny).

7 października – W wyborach prezydenckich w Wenezueli większością 55,1% głosów na czwartą kadencję wybrany został urzędujący prezydent Hugo Chávez (Wielki Biegun Patriotyczny). Opozycyjny kandydat Henrique Capriles, wyłoniony 12 lutego w prawyborach Okrągłego Stołu Jedności Demokratycznej, uzyskał 44,3% głosów. Mimo że Chávez 9 lipca ogłosił, iż w wyniku hospitalizacji na Kubie w czerwcu 2011 r. został całkowicie wyleczony z raka, 8 grudnia oświadczył, że odbędzie w Hawanie jeszcze jedną operację.

24 października – Huragan Sandy (trzeciej kategorii) uderzył we wschodnie wybrzeża Ameryki Północnej od Kanady po Karaiby, m.in. paraliżując Nowy Jork i zaburzając funkcjonowanie głównych organów ONZ. Do 30 października, kiedy Sandy osłabł, w jego wyniku śmierć poniosło ponad 200 osób, a wstępna kalkulacja strat materialnych wykazała 75 mld USD.

28 października – Leonel Búcaro (Salwador) objął po Manuelu Pichardo (Dominikana) rotacyjne stanowisko przewodniczącego Parlamentu Środkowoamerykańskiego (Parlacen).

6 listopada – Prezydent USA Barack Obama (Partia Demokratyczna), ponownie starający się o ten urząd z Josephem Bidenem jako kandydatem na wiceprezydenta, uzyskał reelekcję przewagą 332 głosów elektorskich nad Mittem Romneyem (Partia Republikańska), który zebrał ich 206. W głosach wyborców Obama zanotował przewagę 51,1% głosów do 47,2% uzyskanych przez Romneya, którego kandydatem na wiceprezydenta był Paul Ryan, kongresman z Wisconsin. W wyniku równoległych wyborów do Kongresu republikanie utrzymali kontrolę 435-osobowej Izby Reprezentantów (234 mandaty), mimo że to demokraci uzyskali sumarycznie lepszy wynik pod względem liczby głosów wyborców (49% do 47,7%). Republikanin John Boehner (Ohio) pozostał spikerem izby, a była jej spiker Nancy Pelosi (Kalifornia) – liderem mniejszości. Demokratom udało się powiększyć przewagę w 100-osobowym Senacie – 54,3% głosów przełożyło się na 23 mandaty przy wyborze jednej trzeciej składu tej izby. Liderem większości senackiej pozostał Harry Reid (Nevada). Tego dnia również Portorykańczycy wypowiedzieli się w referendum na temat zmiany statusu wyspy. 54% głosujących było za zmianą; 61,2% z nich postulowało przyłączenie się do Unii jako stan, 33,3% wolne stowarzyszenie, a 5,5% niepodległość. Zwycięzca wyborów na gubernatora wyspy, Alejandro Garcia Padilla z Demokratycznej Partii Ludowej, związanej z amerykańską Partią Demokratyczną, który pokonał urzędującego gubernatora Luisa Fortuño (Nowa Partia Postępowa, związana z republikanami) stosunkiem głosów 47,7% do 47,1%, namawiał do głosowania za zmianą, ale zbojkotowania zamkniętego wyboru jej kierunków.

SPRAWY GLOBALNE

1 stycznia – Maroko, Togo, Gwatemala, Pakistan i Azerbejdżan rozpoczęły dwuletnie kadencje niestałych członków Rady Bezpieczeństwa NZ, zastępując odpowiednio Nigerię, Gabon, Brazylię, Liban oraz Bośnię i Hercegowinę.

1 stycznia – Prezydent USA Barack Obama objął roczne przewodnictwo w G-8.

1 stycznia – José da Silva (Bazylia) objął stanowisko dyrektora generalnego Organizacji ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) po Jacques’u Dioufie (Senegal), ustępującym z niego po 18 latach.

1 stycznia – Republika Zielonego Przylądka stała się stroną statutu rzymskiego i członkiem Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK). 1 lutego to samo uczyniło Vanuatu, a 1 lipca – Gwatemala. Tym samym liczba członków MTK wzrosła do 121.

1 stycznia – Japończyk Koji Sekimizu został sekretarzem generalnym Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO), zastępując na tym stanowisku Greka Efthimiosa Mitropoulosa.

12 stycznia – Gwatemala dołączyła do Organizacji Traktatu o Całkowitym Zakazie Prób z Bronią Jądrową (CTBTO). 6 lutego uczyniła to również Indonezja. Tym samym na koniec 2012 r. CTBTO liczyła 158 członków.

14 stycznia – Angola wstąpiła do Międzynarodowej Agencji Energii Odnawialnej (IRENA). Do końca 2012 r. członkami IRENA zostały również Panama (15 stycznia), Arabia Saudyjska (29 stycznia), Grecja (25 lutego), Białoruś (27 lutego), Etiopia (10 marca), Jemen (23 marca), Turcja (1 kwietnia), Mauretania (12 kwietnia), Kuba (29 kwietnia), Wielka Brytania (10 maja), Uganda (17 maja), Algieria (8 czerwca), Bahrajn (20 czerwca), Rwanda (24 czerwca), Estonia (30 czerwca), Egipt (11 lipca), Włochy (25 października), Saint Vincent i Grenadyny (9 listopada), Benin (21 listopada) i Irak (30 grudnia), dzięki czemu liczba członków organizacji wzrosła do 105.

23 stycznia – Idąc w ślad rządu amerykańskiego, który 31 grudnia 2011 r. wprowadził nowe sankcje przeciw Iranowi w związku z jego programem nuklearnym, Rada UE uzgodniła własny ich pakiet: zakaz zawierania przez państwa członkowskie nowych kontraktów na dostawy ropy z Iranu, zamrożenie aktywów irańskiego banku centralnego na obszarze UE oraz restrykcje w handlu kruszcami i kamieniami szlachetnymi z Iranem. W odpowiedzi 19 lutego rząd irański zawiesił eksport ropy do Wielkiej Brytanii i Francji. Europejskie embargo na dostawy ropy z Iranu weszło w życie 1 lipca.

26 stycznia – Unia Łacińska, powołana do istnienia w 1954 r. organizacja zrzeszająca 36 państw kultury łacińskiej, zawiesiła swoją działalność. 31 lipca jej sekretariat z siedzibą w Paryżu został rozwiązany. Jej ostatnim sekretarzem generalnym był sprawujący funkcję od 2009 r. Hiszpan José Dicenta.

29 stycznia – Zakończyło się trwające od 25 stycznia Światowe Forum Ekonomiczne w Davos-Klosters, którego motto brzmiało „Wielka transformacja: kształtowanie nowych modeli”. Głównym tematem dyskusji był kryzys w strefie euro.

5 lutego – Zakończyła się trzydniowa 48. konferencja monachijska ds. bezpieczeństwa, na której amerykańscy sekretarze obrony Leon Panetta i stanu Hillary Clinton wyłożyli europejskim partnerom kierunki strategicznej reorientacji sił zbrojnych USA na świecie – mniejsza, ale bardziej nowoczesna i elastycznie reagująca armia, ograniczenie liczebności jej sił w Europie, zwiększenie zaangażowania na Bliskim Wschodzie i w regionie Azji i Pacyfiku przy jednoczesnym utrzymaniu zobowiązań w ramach NATO. Przed przyjazdem Panetty do Bawarii 26 stycznia Departament Obrony USA ogłosił program cięć w swoim budżecie o 487 mld USD, które mają doprowadzić do redukcji amerykańskich sił lądowych o 100 tys. żołnierzy, w tym o dwie ciężkie brygady (ok. 10 tys. żołnierzy) w Europie, co m.in. wiąże się z zamknięciem baz amerykańskich w Grafenwöhr, Bambergu i Schweinfurcie.

6 lutego – Peter Tomka ze Słowacji zastąpił Hisashiego Owadę z Japonii jako prezesa Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (MTS).

10 lutego – 12. szczyt UE–Indie w New Delhi poświęcony był m.in. negocjacom nad indyjsko-europejskim Szerokim Porozumieniem o Handlu i Inwestycjach (BTIA) i wspólnym działaniom na rzecz zwalczania terroryzmu.

14 lutego – Na 14. szczycie UE–ChRL przywódcy uzgodnili ustanowienie Dialogu Międzyludzkiego Wysokiego Szczebla, którego pierwsza sesja odbyła się następnie 18 kwietnia w Brukseli, a także Partnerstwa Chiny–UE na rzecz Urbanizacji i powstanie związanego

z nim Forum Burmistrzów UE–Chiny, które zgromadziło się po raz pierwszy 19–20 września w Brukseli.

17 lutego – Dominika została członkiem Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (MAEA). W jej ślad w 2012 r. poszły Papua-Nowa Gwinea (4 kwietnia), Rwanda (4 września), Togo (1 listopada), Fidżi (2 listopada) oraz Trynidad i Tobago (9 listopada), dzięki czemu pod koniec 2012 r. MAEA liczyła 158 członków.

22 lutego – Sudan Południowy został członkiem Międzynarodowego Funduszu Rozwoju Rolnictwa (IFAD). 5 grudnia do IFAD dołączyła również Estonia, a zatem liczba jego członków wzrosła do 169.

23 lutego – Cypr został 188. członkiem Międzynarodowego Ruchu Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycza.

26 lutego – Bangladesz został 115. członkiem Stałego Trybunału Arbitrażowego. 1 czerwca Hugo Siblesz rozpoczął urzędowanie na stanowisku jego sekretarza generalnego. Jego poprzednik Christiaan Kröner zrezygnował z niego w listopadzie 2011 r., a do 31 maja funkcję tę sprawował jego zastępca, Amerykanin Brooks Daly.

1 marca – Pakistan stał się 50. stroną Traktatu Antarktycznego.

2 marca – Vanuatu zostało 185. członkiem Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO).

27 marca – W Seulu zakończył się 2. szczyt bezpieczeństwa nuklearnego, w którym uczestniczyło 53 przywódców państw i organizacji międzynarodowych. W 11 kluczowych dziedzinach współpracy Komunikat Seulski wyznaczył konkretne kierunki działań, w tym m.in. złożenie przez państwa dobrowolnych zobowiązań w sprawie redukcji stosowania wzbogaconego uranu do końca 2013 r. i wejście w życie zmienionej Konwencji o ochronie fizycznej materiałów jądrowych i obiektów jądrowych do końca 2014 r.

28 marca – 6. szczyt UE–Republika Korei w Seulu m.in. przyniósł stworzenie procesu dwustronnych konsultacji w dziedzinie praw człowieka oraz zapowiedź szerszej współpracy w dziedzinie zwalczania piractwa morskiego, zwłaszcza wokół Somalii.

29 marca – W New Delhi odbył się 4. szczyt państw BRICS; w przyjętej deklaracji przywódcy zapowiedzieli powstanie „banku rozwoju Południe–Południe opartego na BRICS”, zobowiązując swoich ministrów finansów do przygotowania studium wykonalności tego projektu na następny szczyt grupy. Potępili oni również zachodnie wysiłki na rzecz przyjęcia przez inne kraje sankcji handlowych wobec Iranu.

1 kwietnia – Do członkostwa w Unii Międzyparlamentarnej po 26 latach powróciło Haiti. 5 kwietnia w jego ślady poszła Birma (Myanmar), nieobecna w niej od 1989 r., a 162. członkiem tej organizacji został Sudan Południowy.

5 kwietnia – Amerykanka Ertharin Cousin zastąpiła swoją rodaczkę Josette Sheeran na stanowisku dyrektora wykonawczego Światowego Programu Żywnościowego (WFP), przedłużając tym samym trwający od 1992 r. trend polegający na zajmowaniu tego stanowiska wyłącznie przez obywateli USA.

13 kwietnia – Z okazji 100-lecia urodzin Kim Ir Sena Korea Północna wystrzeliła satelitę obserwacji Ziemi Kwangmyŏngsŏng-3 (Jasna Gwiazda-3) na pokładzie pocisku balistycznego Unha-3 (Galaktyka-3), który wybuchł w atmosferze 1,5 minuty po starcie i spadł do Morza Żółtego u wybrzeży Korei Południowej. Tego rodzaju użycie technologii balistycznej zostało w oficjalnych oświadczeniach wielu państw zinterpretowane jako pogwałcenie zakazów nałożo-

nych na KRLD w rezolucjach nr 1718 i 1874. 12 grudnia, podczas obchodów pierwszej rocznicy śmierci Kim Dzong-ila, na tydzień przed wyborami prezydenckimi w Korei Południowej, drugi model tego samego satelity został wystrzelony z użyciem technologii balistycznej i osiągnął orbitę.

16 kwietnia – Jim Yong Kim, Amerykanin koreańskiego pochodzenia, został wybrany na stanowisko prezesa Banku Światowego. 23 marca otrzymał on od prezydenta USA Baracka Obamy rekomendację do ubiegania się o to stanowisko. Jego kontrkandydatką była Ngozi Okonjo-Iweala, nigeryjska minister finansów. Kim, który 1 lipca zastąpił Roberta Zoellicka, jest pierwszym prezesem Banku Światowego, który nie wywodzi się ze środowisk polityczno-biznesowych, ale jest lekarzem i naukowcem profesjonalnie zajmującym się problematyką zdrowia w krajach rozwijających się.

18 kwietnia – Sudan Południowy dołączył do Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) i do Banku Światowego jako ich 188. członek.

20 kwietnia – 81. członkiem Międzynarodowej Organizacji Hydrograficznej (IHO) został Kamerun. 1 września Robert Ward (Australia) został nowym przewodniczącym jej głównego organu, Komitetu Dyrektorów Międzynarodowego Biura Hydrograficznego. Zastąpił on Alexandrosa Maratosa (Grecja), sprawującego tę funkcję od dekady.

24 kwietnia – Małgorzata Gaj objęła w imieniu Polski roczne przewodnictwo w Międzynarodowej Organizacji Łączności Kosmicznej (Intersputnik). Tego dnia Somalia została 26. członkiem Intersputnika. 7 września z konkurencyjnej wobec niego Międzynarodowej Organizacji Komunikacji Satelitarnej (Intelsat) wycofała się Bułgaria, co zmniejszyło liczbę członków Intelsatu do 149.

26 kwietnia – Sąd Specjalny dla Sierra Leone obradujący w Hadze uznał b. prezydenta Liberii Charlesa Taylora za winnego 11 zarzutów o podżeganie do zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości oraz o pomoc w ich popełnianiu w czasie wojny domowej w Sierra Leone (1991–2002).

28 kwietnia – Rosyjski premier i prezydent elekt Władimir Putin oraz chiński pierwszy wicepremier Li Keqiang uczestniczyli w Moskwie w ceremonii podpisania 27 kontraktów między firmami obu krajów opiewających na łączną kwotę ok. 15 mld USD.

29 kwietnia – Rosja, USA i Libia nie wywiązały się z przewidzianego dla nich Konwencją o zakazie prowadzenia badań, produkcji, składowania i użycia broni chemicznej oraz o zniszczeniu jej zapasów 15-letniego terminu na pozbycie się swoich arsenałów tej broni. Do tej daty zachowały one odpowiednio 43%, 10% i 49% ich pierwotnego potencjału w tym zakresie.

10 maja – Gdy 29 kwietnia znaleziono w Pakistanie pozbawione głowy ciało Khalila Dale'a, brytyjskiego lekarza w służbie Międzynarodowego Czerwonego Krzyża, organizacja ta zawiesiła wszelką działalność humanitarną w tym kraju.

12 maja – Kanada wycofała się ze Światowej Organizacji Turystyki (UNWTO). 22 grudnia to samo uczyniła Łotwa. Jednocześnie jednak 1 czerwca do organizacji po niemal 13 latach nieobecności powróciła Birma. Tym samym na koniec 2012 r. UNWTO liczyła 154 członków.

12 maja – W Yeosu w Korei Południowej rozpoczęła się trwająca trzy miesiące wystawa 2012 World Expo.

19 maja – Dwudniowy 38. szczyt G-8 zorganizowany w Camp David przez jego aktualnego przewodniczącego prezydenta USA Baracka Obamę przyniósł zobowiązanie liderów do wspólnego podjęcia z państwami afrykańskimi i sektorem prywatnym inicjatywy Nowego Sojuszu na rzecz Bezpieczeństwa Żywności i Żywnienia mającego na celu wydobycie 50 mln osób ze skraj-

nego ubóstwa w ciągu dziesięciu lat. Dyskutowali oni również m.in. nad uwolnieniem części narodowych rezerw ropy w celu ustabilizowania rynku tego surowca po wejściu w życie embarga wobec Iranu, nad sytuacjami w Birmie, Iranie, Korei Północnej i Syrii, w stosunku do której wezwali do pełnej realizacji 6-punktowego planu pokojowego specjalnego wysłannika NZ do tego kraju Kofiego Annana. Po raz pierwszy od przystąpienia Rosji do tego forum w 1997 r. kraj ten reprezentował na nim nie prezydent (Władimir Putin), ale premier (Dmitrij Miedwiediew).

21 maja – W Chicago zakończył się szczyt NATO, na którym członkowie Sojuszu przyjęli strategię jego wyjścia z Afganistanu zakładającą przekazanie siłom afgańskim przez ISAF wszystkich misji bojowych do połowy 2013 r. i podjęcie głównie działań wspierających, takich jak doradztwo i szkolenie, a do końca 2014 r. wycofanie większości 130-tysięcznego kontyngentu wojskowego. Po 2014 r. koszty rozwoju sił afgańskich mają pokrywać państwa NATO, łącznie do kwoty ok. 4 mld USD. Szczyt przyjął też inicjatywę tzw. inteligentnej obrony (*Smart Defence*) zakładającą skoordynowaną specjalizację profili obronnych państw w ramach Sojuszu. Przywódcy ogłosili, że uzgodniony w Lizbonie w 2010 r. wspólny system obrony raketowej osiągnął tymczasową sprawność.

17 czerwca – 6. szczyt UE–Meksyk zorganizowany w Los Cabos w przededniu G-20 poświęcony był w związku z tym głównie wymianie poglądów dotyczących globalnej architektury i kondycji finansowej. Dodatkowo przywódcy zadeklarowali m.in. zacieśnienie współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa publicznego oraz w procesie uzgadniania Traktatu o handlu bronią na forum ONZ.

19 czerwca – Zakończył się dwudniowy 7. szczyt G-20 w Los Cabos w Meksyku, na którym wśród dodatkowo zaproszonych państw znalazły się Benin, Kambodża, Chile, Kolumbia, Etiopia i Hiszpania. Do jego osiągnięć należało m.in. podpisanie Planu działania z Los Cabos na rzecz wzrostu i zatrudnienia i pozyskanie przez MFW zobowiązań do zwiększenia środków w jego dyspozycji o 456 mld USD, w tym m.in. 240 mld USD z UE, 60 mld z Japonii, 75 mld USD z krajów BRICS (w tym 43 mld USD z Chin), po 15 mld z Korei Południowej i Arabii Saudyjskiej, po 10 mld z Meksyku i Szwajcarii i ani dolara z USA i Kanady.

28 czerwca – Uzbekistan został na własny wniosek zawieszony w prawach członka Organizacji Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym (ODKB).

1 lipca – Jakob Kellenberger (Szwajcaria) ustąpił ze stanowiska przewodniczącego Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża (MKCK), które zajmował od 2000 r., na rzecz sekretarza stanu w szwajcarskim departamencie spraw zagranicznych Petera Mauera.

18 lipca – Sudan Południowy dołączył do Światowej Organizacji Ceił (WCO). 4 października uczyniła to samo Somalia, zwiększając tym samym liczbę członków WCO do 179.

6 sierpnia – *Curiosity*, łazik wysłany przez NASA na Marsa w ramach programu Marsjańskiego Laboratorium Naukowego, bezpiecznie wylądował na powierzchni tej planety.

8 sierpnia – Chiny, największy światowy producent i eksporter metali ziem rzadkich, ogłosiły zamknięcie 23 kopalni.

12 sierpnia – Zakończyły się XXX Igrzyska Olimpijskie zorganizowane przez Wielką Brytanię w Londynie. W rezultacie rozpoczętej 27 lipca rywalizacji sportowej klasyfikację medalową wygrały USA (104 medale, w tym 46 złotych) przed ChRL (88 medali, w tym 38 złotych) i gospodarzem (65 medali, w tym 29 złotych). Dalsze miejsca z pierwszej dziesiątki zajęły kolejno Rosja, Korea Południowa, Niemcy, Francja, Włochy, Węgry i Australia.

16 sierpnia – Australijczyk Julian Assange, założyciel portalu Wikileaks, przebywający od 19 czerwca w ambasadzie Ekwadoru w Londynie, gdzie schronił się przed orzeczoną przez brytyjski sąd ekstradycją do Szwecji, otrzymał azyl polityczny w Ekwadorze.

22 sierpnia – Federacja Rosyjska stała się członkiem Światowej Organizacji Handlu (WTO). W tym samym roku do WTO przystąpiły również Czarnogóra (29 kwietnia), Samoa (10 maja) i Vanuatu (24 sierpnia), ustalając liczbę jej członków na koniec 2012 r. na 157.

24 sierpnia – Sąd w Kalifornii uznał południowokoreański koncern Samsung za winnego naruszeń patentów amerykańskiego koncernu Apple i zasądził na korzyść tego ostatniego 1 mld USD odszkodowania.

26 sierpnia – W Teheranie rozpoczął się szereg spotkań międzyrządowych związanych z 16. szczytem Ruchu Państw Niezaangażowanych, w którym wzięło udział 120 delegacji, w tym 35 kierowanych przez szefów państw lub rządów. 30 sierpnia Muhamad Mursi, który od przejęcia 30 czerwca władzy prezydenckiej w Egipcie objął również w imieniu swojego kraju przewodnictwo w ruchu, przekazał je prezydentowi Iranu Mahmudowi Ahmadineżadowi. Spotkanie otworzył najwyższy przywódca Iranu ajatollah Ali Chamenei, który m.in. określił użycie broni masowego rażenia jako „niewybaczalny grzech”, zaapelował o denuklearyzację Bliskiego Wschodu i reformę systemu ONZ, zwłaszcza Rady Bezpieczeństwa, w czym sekundowali mu w swoich przemówieniach Mursi i premier Indii Manmohan Singh, oraz wezwał ruch do przyjęcia „historycznego dokumentu” w celu wzmocnienia jego sekretariatu oraz do zacieśnienia więzi gospodarczych między członkami ruchu. Obecny na szczycie sekretarz generalny NZ Ban Ki-moon potępił antyizraelską retorykę Alego Chamenei, ale uznał konstruktywny charakter współpracy Iranu z MAEA. Mursi i Ahmadineżad określili swe państwa jako „strategicznych sojuszników”, mimo że Mursi nazwał poparcie dla syryjskiej rewolty przeciw reżimowi Baszara al-Asada „etycznym obowiązkiem” i wezwał do pokojowej transformacji ku demokracji w Syrii.

3 września – W wieku 92 lat zmarł Koreańczyk Sun Myung Moon, twórca Kościoła Zjednoczenia.

3 września – Nowa Zelandia ogłosiła wycofanie swoich sił z Afganistanu.

7 września – Kanada zerwała stosunki dyplomatyczne z Iranem, wycofała swój personel dyplomatyczny z tego kraju i wydalila jego dyplomatów.

11 września – Upublicznienie przez amerykańską osobę prywatną na serwisie Youtube filmu pt. *Innocence of Muslims* niepochlebnego dla muzułmanów stało się pretekstem do wystąpień antyzachodnich, zwłaszcza antyamerykańskich, w świecie islamskim i w społecznościach islamskich poza nim. W Egipcie incydenty nałożyły się na planowane na wrzesień przez ruchy salafickie protesty antyamerykańskie związane z żądaniem uwolnienia Omara Abdel-Rahmana, domniemanego planistę zamachu na World Trade Center w 1993 r. i przywódcę organizacji Dżamat al-Islamija, o którego uwolnienie 2 sierpnia formalnie wystąpił Egipt. Jego uwolnienie obiecał Egipcjanom 29 czerwca prezydent elekt Muhamad Mursi, a do wtargnięcia do ambasady USA w Kairze zagrzewał m.in. Muhammad al-Zawahiri, brat lidera Al-Kaidy. 14 września w miasteczku Szajch Zuwajed na półwyspie Synaj doszło do nieudanego szturm protestujących bojówek na biuro misji MFO nadzorującej pokój izraelsko-egipski, a 21 września – na izraelski posterunek graniczny. W dniach 13–17 września do ataków i wtargnięć na teren amerykańskich placówek dyplomatycznych i konsularnych doszło także m.in. w Sanie, Chartumie, Tunisie, Dżakarcie, Islamabadzie, Chennai. Najpoważniejszego ataku dokonano jednak w Bengazi, gdzie stu kilkudziesięciu uzbrojonych bojowników obległo amerykański konsul. W wyniku zaczadzenia w ostrzelanym budynku zmarł 52-letni ambasador USA w Libii John Stevens, życie straciło również trzech innych członków amerykańskiego personelu dyplomatycznego. Władze libijskie przeprosiły rząd USA za to wydarzenie, a 12 września w Bengazi i Trypolisie odbyły się wiece potępiające zamach. 16 września prezydent Libii Muhammad Megarjef ogłosił, że zamach był planowany z kilkumiesięcznym wyprzedzeniem i nie wiązał się z upublicznieniem kontrowersyjnego filmu. 21 września protesty solidarności ze Stevenssem przerodziły się w szturm na biura bojówek salafickich, m.in. Ansar al-Szaria oskarżanej o udział w organizacji zamachu. 23 września rząd libijski ogłosił zbrojną kampanię rozbrojenia i rozwiązania bojówek. 26 września sekretarz stanu

USA Hillary Clinton uznała zamach za zorganizowany przez Al-Kaidę Islamskiego Maghrebu (AQIM). 27 września w Los Angeles za pogwałcenie warunków zwolnienia został aresztowany Mark Basseley Youssef, zamieszkujący w USA koptyjski Egipcjanin, który wyprodukował film *Innocence of Muslims*.

18 września – 67. sesję zwyczajną Zgromadzenia Ogólnego NZ otworzył wybór na jego przewodniczącego b. ministra spraw zagranicznych Serbii Vuka Jeremicia, który objął tę funkcję po Katarczyku Nasserze al-Nasserze.

18 września – Na brukselskim szczycie UE i RPA przywódcy rozmawiali m.in o koordynacji działań na rzecz stabilizacji sytuacji w punktach zapalnych w Afryce, m.in. w Mali, Somalii i Zimbabwie, oraz o nawiązaniu między nimi formalnego dialogu poświęconego prawom człowieka i przyspieszeniu ukończenia negocjacji nad porozumieniem o partnerstwie gospodarczym między UE i Wspólnotą Rozwoju Afryki Południowej (SADC).

20 września – Na 15. szczycie UE–ChRL w Brukseli strony przyjęły wspólny komunikat pt. *Ku silniejszemu kompleksowemu partnerstwu strategicznemu UE–Chiny*, zapowiadając rozwój powiązań instytucjonalnych między nimi m.in. w kwestiach energetyki jądrowej, praw człowieka, przestrzeni kosmicznej i geolokacji oraz ochronie własności intelektualnej.

22 września – Tuvalu przystąpiło do Światowej Organizacji Meteorologicznej (WMO). 14 grudnia przystąpił do niej również Sudan Południowy, zwiększając tym samym liczbę członków WMO do 185.

24 września – Ekwador i Suazi zostały stronami konwencji jamajskiej oraz członkami Międzynarodowej Organizacji Dna Morskiego (ISA), która tym samym osiągnęła liczbę 165 członków.

1 października – Na nowego dyrektora generalnego Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) został wybrany Brytyjczyk Guy Ryder. Zastąpił on zajmującego to stanowisko od 13 lat Chilijczyka Juana Somavię. Przed jego ustąpieniem MOP poszerzyła skład do 185 członków – 13 kwietnia do organizacji przystąpił Sudan Południowy, a 29 maja – Palau.

12 października – Pokojowa Nagroda Nobla została przyznana Unii Europejskiej „za ponad sześć dekad wkładu w szerzenie pokoju, pojednania, demokracji i praw człowieka w Europie”. 30 listopada Mairead Maguire, Adolfo Pérez Esquivel i Desmond Tutu, laureaci tej nagrody odpowiednio z lat 1976, 1980 i 1984, skierowali do Fundacji Noblowskiej list otwarty, w którym sprzeciwili się przyznaniu jej UE, twierdząc, że popiera ona „bezpieczeństwo oparte na sile wojskowej i toczy wojny, zamiast nalegać na potrzebę alternatywnego podejścia”.

13 października – 54. członkiem Międzynarodowej Organizacji Frankofonii (OIF) została Armenia. Status członka stowarzyszonego, który Armenia posiadała od 2008 r., został przyznany Katarowi. W 2012 r. w prawach członka OIF zostały zawieszono Mali (30 marca) i Gwinea Bissau (18 kwietnia).

18 października – Na niestałych członków Rady Bezpieczeństwa NZ na lata 2013–2014 Zgromadzenie Ogólne wybrało Rwandę, Republikę Korei, Argentynę, Australię i Luksemburg, odpowiednio po raz: drugi, drugi, dziewiąty, piąty i pierwszy w historii, które otrzymały odpowiednio: 148, 149, 182, 140 i 131 głosów. Zastąpiły one, w kolejności: RPA, Indie, Kolumbię, Niemcy i Portugalię. W koszyku afrykańskim walkę o niestałe miejsce przegrały Tanzania i DRK, w koszyku Azji i Pacyfiku – Bhutan i Kambodża (odpowiednio w pierwszym i drugim głosowaniu), w latynoamerykańsko-karaibskim – Barbados i Kuba (w pierwszym głosowaniu), a w zachodnioeuropejskim – Finlandia (w obu głosowaniach). Przed głosowaniem kandydatury rwanadyjskiej przedstawiciel DRK wnioskował o jej odrzucenie, nazywając Rwandę „oazą przestępców” w związku z jej rolą w konflikcie we wschodniej części jej kraju.

6 listopada – W Wientianie zakończyło się dwudniowe 9. Spotkanie Azja–Europa (ASEM) pod hasłem „Przyjaciele dla pokoju, partnerzy dla dobrobytu”, w którym po raz pierwszy uczestniczyli przedstawiciele Norwegii, Szwajcarii i Bangladeszu. Na szczycie przyjęto m.in. deklarację z Wientianu o wzmacnianiu partnerstwa na rzecz pokoju i rozwoju.

8 listopada – Francuzka Mireille Ballestrazzi została nowym prezesem Interpolu w miejsce ustępującego z tej funkcji Khoo Boon Hui z Singapuru.

27 listopada – Członkostwo w Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji (IOM) uzyskały Saint Vincent i Grenadyny. 29 listopada do IOM dołączyły również Birma i Papua-Nowa Gwinea; odtąd liczba jej członków wynosi 149.

29 listopada – W rezolucji 67/19 Zgromadzenie Ogólne NZ 138 głosami przyznało Palestynie status nieczłonkowskiego państwa obserwatora. 41 państw wstrzymało się od głosu, 5 delegatów było nieobecnych. Przeciwko zagłosowało 9: Kanada, Czechy, Izrael, Wyspy Marshalla, Mikronezja, Nauru, Palau, Panama i USA. Od 17 grudnia w nomenklaturze stosowanej w ONZ pojawił się termin: Państwo Palestyńskie.

8 grudnia – W Dausze zakończyła się 18. doroczna konferencja stron Konwencji ramowej NZ o zmianie klimatu (UNFCCC) i 8. spotkanie stron protokołu z Kioto, na których uzgodniono przedłużenie jego obowiązywania do 2020 r. i przygotowanie do 2015 r. oraz wprowadzenie do 2020 r. rozwiązań prawnych, które mają go zastąpić.

14 grudnia – Prezydent USA Barack Obama podpisał tzw. ustawę Magnitskiego wprowadzającą restrykcje dotyczące wjazdu na obszar USA urzędników rosyjskich związanych z naruszeniami praw człowieka. Jako formę retorsji 19 grudnia rosyjska Duma Państwowa niemal jednogłośnie uchwaliła zakaz międzynarodowej adopcji dzieci rosyjskich do USA.

27 grudnia – W wieku 78 lat zmarł gen. Norman Schwarzkopf, w latach 1988–1991 dowódca Centralnego Dowództwa USA obejmującego Bliski Wschód, Afrykę Północną i Azję Środkową i głównodowodzący sił koalicyjnych pod egidą ONZ w I wojnie w Zatoce Perskiej.

31 grudnia – Wielka Brytania i Litwa wystąpiły z Organizacji NZ ds. Rozwoju Przemysłowego (UNIDO), co zmniejszyło liczbę jej członków do 172. 18 grudnia zamiar wystąpienia z UNIDO, skuteczny 31 grudnia 2013 r., zgłosiła Nowa Zelandia.

CHRONOLOGY OF INTERNATIONAL EVENTS IN 2012

An aggregated compilation and summary of major events which occurred in 2012 at the national, regional, and global level. Separate sections cover Europe, the Middle East and Africa, Asia and the Pacific, the Americas, and Global Affairs.